Ազգ
Azg armenian daily
23 ԱՊՐԻԼ 1997 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ #75 (1329)

ԱՄՆ-ից դժգոհ Ռուսաստանն ու Չինաստանը կստեղծեն միասնական ճակատ

22 ԱՊՐԻԼ, BBC, RFI, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Չինաստանի նախագահ Ժան Ձե Մինը 5-օրյա պաշտոնական այցով այսօր ժամանեց Մոսկվա։ Օդանավակայանում նրան դիմավորեց Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը, իսկ վաղը Չինաստանի նախագահին կընդունի նախագահ Ելցինը, որն այդ նպատակի համար ընդհատեց իր սեւծովյա հանգիստը։ Մեկնաբանների կարծիքով, այս բանակցությունները կհանգեցնեն համաշխարհային քաղաքական բաստարքնում ԱՄՆ-ի տիրապետող դիրքի դեմ ուղղված միասնական ճակատի ստեղծման։

Սպասվում է, որ նախագահները կվերահաստատեն Պեկինում երկու տարի առաջ երկու երկրների միջեւ կնքված ռազմավարական գործընկերության մասին համաձայնագիրը։ Չինաստանը զայրացած է մարդու իրավունքների պաշտպանության խնդրի կապակցությամբ ԱՄՆ-ի գործադրած ճնշումներից, իսկ Ռուսաստանը դեմ է ՆԱՏՕ-ի դեպի արեւելք ընդլայնմանը։ Նախագահներ Ժան Ձե Մինը եւ Ելցինը պետք է Տաջիկստանի, Ղրղզստանի եւ Ղազախստանի ղեկավարների հետ Մոսկվայում համաձայնագիր ստորագրեն այդ երկրների Չինաստանի հետ սահմաններում տեղակայված զորքերի կրճատման մասին։ Ենթադրվում է նաեւ, որ Չինաստանը եւ Ռուսաստանը կստորագրեն քաղաքական հայտարարագիր, որով կարտահայտեն երկու երկրների տեսակետը ապագա համաշխարհային հասարակարգի մասին։

ԵՐԵՎԱՆ

Ալեքսանդր Լեբեդ. Ռուսաստանը պետք է հարգի դաշնակից Հայաստանի ինքնիշխանությունը

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Դժվար է պատկերացնել, թե ռուսական քաղաքական էլիտայի որ գործիչը կարժանանար այնպիսի ջերմ ու խանդավառ վերաբերմունքի, ինչին արժանացավ Ռուսաստանի անվտանգության խորհրդի նախկին քարտուղար Ալեքսանդր Լեբեդը, երեկ Հայաստանի պետֆիլհարմոնիայի լեփ-լեցուն դահլիճում։ Այստեղ ներկայացվեց գեներալ Լեբեդի «За державу обидно» («Ցավ վասն տերության») գրքի հայերեն հրատարակությունը, որը կազմակերպել էին ռուս-հայկական նախաձեռնությունների կենտրոնը (Մոսկվա) եւ հայ-ռուսական համագործակցության եւ վերածննդի միությունը։ Երեկոն վարողը Բրյուսովի անվան օտար լեզուների ինստիտուտի նոր տնօրեն, պրոֆեսոր Սուրեն Զոլյանը հերթով ներկայացրեց օրվա բանախոսներին։ Ականդենիկոս Լեւոն Մկրտչյանը մասնավորապես ու սաց ու տպագրվել բնագրով ու նախնառաջ ... ազնվությունն է։ Իսկ Լեբեդը գրել է ազնիվ գիրք։ Նա չի մտածել, թե ում ինչը դուր կգա, այլ խորհել է իր առաքելության մասին։ Զորի Բալայանն ավելացրեց, թե վաղուց էր ոպտվում Լեբեդին Հայաստան բերելու գաղափարը, սակայն Արկադի Վարդանյանը գտավ ճիշտ ձեւը՝ նախաձեռնեց գրքի հայերեն հրատարակումը, եւ այժմ գեներալ Լեբեդը Հայաստան եկավ ոչ թե ուպես չինովնիկ, այլ որպես գրող՝ իր հայերեն գրքի շնորհանդեսին։ Զորի Բալայանն անդրադարձավ գեներալի անցած ուղուն, ընդգծելով, որ նա միշտ ճիշտ ժամանակին հայտնվել է Նովոչերկասկում եւ Աֆղանստանում, Սումգայիթում եւ Թբիլիսիում, Բաքվում եւ Ջավախքում, Մոսկվայում եւ Մերձբալթիկայում, Մերձդնեստրում եւ Չեչնիայում։ Ռուս-հայկական նախաձեռնությունների կենտրոնի նախագահ Արկադի Վարդանյանն իր հերթին հավաստեց, թե գեներալն անձամբ է գրել գիրքը, որը նրա հոգու ճիչն է։ Բանախոսները հատուկ նշեցին գրքի թարգմանչի՝ Արմեն Հովհաննիսյանի դերը, որն իր խոսքում նշեց թե անընդհատ թարգմանված գիրքն թարգմանության պահից դառնում է նաեւ այդ մշակույթի մաս

Տես • էջ 2

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Համանախագահները մտադիր են հնարավորին չափ արագ կարգավորել հակամարտությունը

ԲԱՔՈՒ, 22 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրով զբաղվող ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի համանախագահները մտադիր են հնարավորին չափ արագ կարգավորել հայ-ադրբեջանական հակամարտությունը։ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, իր ֆրանսիացի եւ ամերիկացի պաշտոնակիցների անունից այդ մասին հայտարարել է խմբի ռուսական համանախագահ Յուրի Յուկալովը, որը երեկ հանդիպում է ունեցել Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ։

Մինսկի գործընթացի համանախագահները, այդ թվում եւ Ռուսաստանը, նշել է նա, հույս ունեն նշված հիմնախնդիրը ընդհանուր կարգավորել այն սկզբունքների հիման վրա, որոնք ընդունվել են ԵԱՀԿ-ի Լիսաբոնի գագաթնաժողովում 1996 թ. դեկտեմբերին։ Դրանք հանգում են Հայաստանի եւ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության ճանաչմանը, վերջինիս կազմում Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավարության բարձր կարգավիճակի տրամադրմանը, այդ տարածաշրջանի բոլոր բնակիչների անվտանգության երաշխիքների ապահովմանը։

Ադրբեջանը, ինչպես հայտարարել է Հեյդար Ալիեւը, հույժ շահագրգռված է հակամարտության կարգավորմամբ։ Վերջին օրերին ադրբեջանա-հայկական սահմանում նշված փոխհրաձգությունները Հեյդար Ալիեւը գնահատում է որպես միջադեպեր, թեպետեւ դրանց ընթացքում զոհեր են եղել երկու կողմից։ Այդ միջադեպերը հրադադարի խախտում չեն, որի ռեժիմը կողմերը պահպանում են 1994 թ. մայիսի 12-ից։ Նախագահը նաեւ այն կարծիքին է, որ այդ ժամանակահատվածում Ադրբեջանը եւ Հայաստանը մեծ փորձություններով են անցել, որպեսզի նման վիճակը պահպանեն։ Նշելով, որ այդպես կլինի նաեւ այսուհետեւ՝ մինչեւ հիմնախնդրի լիակատար կարգավորումը, Ադրբեջանի ղեկավարը հաղորդել է, որ անցած ուրբաթ օրն իր հետ ունեցած հեռախոսազրույցի ժամանակ նման մտադրություն է հայտնել նաեւ Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը։

Հակամարտության կարգավորման խմբի Ռուսաստանի համանախագահի կոնկրետ առաջարկությունները քննարկվել են դռնփակ։ Հեյդար Ալիեւի հետ նրա հանդիպման առթիվ որեւէ մանրամասնություն առայժմ չի հաղորդվել։

Եվրախորհրդարանը ընդունում է ադրբեջանամետ բանաձեւ

22 ԱՊՐԻԼ, RFI։ Ստրասբուրգում՝ եվրախորհրդարանի խորհրդարանական վեհաժողովի նստաշրջանում այսօր քննարկվում է Անդրկովկասի իրադրությունը։ Եվրախորհուրդը նախապատրաստել է հաշվետվություն՝ Անդրկովկասի իրադրության մասին եւ առաջարկություններ, թե ինչպես կարգավորել հակամարտությունները Լեռնային Ղարաբաղում եւ Աբխազիայում։ Զեկուցագրի հեղինակների կարծիքով՝ այդ երկու հակամարտությունների կարգավորումը պետք է հիմնված լինի սահմանների անխախտելիության, անվտանգության երաշխիքների, Լեռնային Ղարաբաղին եւ Աբխազիային լայն ինքնավարության կարգավիճակ տալու եւ փախստականներին վերադառնալու հնարավորություն ընձեռելու սկզբունքների վրա։ Բրիտանական խորհրդարանական Դեյվիդ Աթկինսոնը բանաձեւի նախագծին կցեց խաղաղության ծրագրի նախագիծ, որը նախատեսում է անդրկովկասյան երեք հանրապետությունների միավորման՝ Անդրկովկասյան պետությունների համագործակցության ստեղծում։ Պետք է ստեղծվի նաեւ այդ համագործակցության խորհրդարանական վեհաժողով։ Չի բացառվում ստեղծել նաեւ մի մարմին, որը կմիավորի երեք հանրապետությունների տեղական եւ տարածաշրջանային իշխանությունների մարմինները։ Քանի որ այդ ծրագիրը նախատեսում է սահմանների անխախտելիություն, ուստի Լեռնային Ղարաբաղն ու Աբխազիան կմնան Ադրբեջանի, Վրաստանի տարածքներում եւ լայն ինքնավարություն կստանան։ Համագործակցությունը պետք է ապահովի տեղաշարժերի ու փոխադրումների ազատությունը՝ երեք պետությունների ընդհանուր սահմաններում, միաժամանակ, Հայաստանը, Ադրբեջանն ու Վրաստանը պետք է վերացնեն մարդու իրավունքների պաշտպանությունը եւ փախստականների վերադարձը խոչընդոտող բոլոր արգելքները։ Շվեյցարացի պատգամավոր Միրիմանի եւ գերմանացի պատգամավոր Բինդինգի լրացման համաձայն, լայն ինքնավարության կարգավիճակ պետք է շնորհվի նաեւ Աջարիային եւ Հարավային Օսիային։ Բանաձեւն այսօր երեկոյան կքննարկվի եւ հնարավոր փոփոխություններով կընդունվի։

ԱՄՆ Կոնգրեսը նշելու է Հայոց ցեղասպանության տարեդարձը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, ապրիլի 23-ին ԱՄՆ Կոնգրեսում նշվելու է Հայոց ցեղասպանության 82-րդ տարեդարձը։ Արարողության նախաձեռնողներն են կոնգրեսականներ Ֆրենկ Փալոնը եւ Ջոն Փորթերը։ Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ կոնգրեսականների ելույթները առաջին անգամ հեռարձակվելու են ամերիկյան ազգային հեռուստակայաններից մեկով։

Միջադեպ հայ-թուրքական սահմանում

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ապրիլի 18-ին ժամը 23.30-ից Թուրքիայի կողմից 15 րոպե տեւողությամբ ինքնաձիգներից եւ խոշոր տրամաչափի գնդացրից գնդակոծվել է Հայաստանի տարածքը Արտաշատի սահմանապահ ուղեկալի տեղամասում։ Ինչպես ապրիլի 22-ի համարում հաղորդել է «Գոլոս Արմենիի» թերթը, Լուսառատ գյուղի բնակիչ Սարգսյանի ցախատանը հայտնաբերվել է 7,62 տրամաչափի (ինքնաձիգից) փամփուշտի առաջացրած անցք։ Սարգսյանը եւ իր երեխաները տեսել են լեյցերահաղորդման գծերին գնդակների դիպչելը։ «Հայաստան» զորախմբի մամուլի ծառայության ղեկավար, գնդապետ Պ. Կոկորեւը հայտարարել է, որ միջադեպի առնչությամբ բողոք է հայտնվել սահմանապահ կոմիսարների գծով։

Իրանի լայնածավալ զորավարժություններ

22 ԱՊՐԻԼ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Պարսից ծոցի առափնյա շրջանում Իրանը անցկացնում է լայնածավալ զորավարժություններ, որոնց մասնակցում են ավելի քան 200 հազար զինվորականներ։ ԻՌՆԱ պաշտոնական լրատվական գործակալությունը վկայակոչեց գեներալ Ռահիմ Սալաֆիին, որն ասաց, թե 4-օրյա զորավարժությունների ընթացքում փորձարկվելու են տարբեր տեսակի հրթիռներ եւ իրականացվելու են օդային, ցամաքային ու ծովային գործողություններ։ Նա այդ զորավարժությունները որակեց որպես շարքային։ Սալաֆին ասաց նաեւ, որ եթե Իրանի գերագույն առաջնորդ այաթոլլա Ալի Խամենեին թույլ տա, Իրանի զինված ուժերն ամբողջությամբ հսկողության տակ կառնեն Օրմուզի նեղուցը։

Երբ դեղի Ծիծեռնակաբերդ

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունը հայտնում է կուսակցության անդամներին եւ համակիրներին, որ Մեծ եղեռնի զոհերի հիշատակին նվիրված երթը կուսակցության կողմից տեղի կունենա վաղը, ապրիլի 24-ին, ժամը 11:00-ին։ Հավաքատեղին Կիեւյան կամրջի մոտ, նույն օրը ժամը 10:30-ին։

«Հանրապետություն» միավորման պառակտումը իրավական լուծում ստացավ

Խաղի նոր կանոններ եւ բարոյականության կոչեր Ազգային ժողովում

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

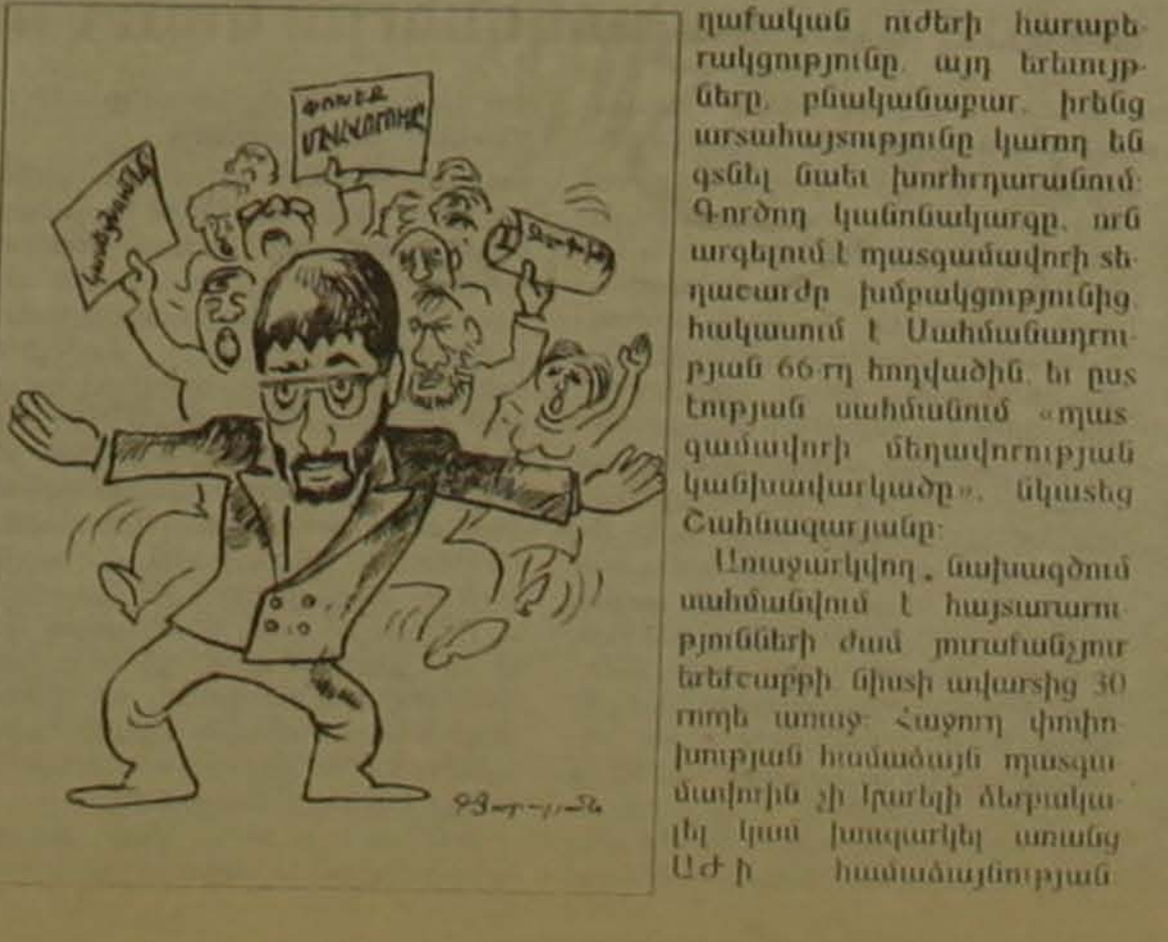

ԱԺ-ի ապրիլի 22-ին արտահերթ նիստում Դավիթ Շահնազարյանը ներկայացրեց օրակարգային միակ ՀՀ ԱԺ կանոնակարգում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին հարցը։ Նա նկատեց, որ ԱԺ-ի աշխատանքների 2 տարին ցույց տվեց, որ կանոնակարգը, մեղմ ասած, կատարյալ չէ։ Փոփոխությունները մեկ փուլով չեն ավարտվի, սակայն, ըստ Շահնազարյանի, ներկայացվող փոփոխությունների նպատակն է ապահովել պատգամավորի ազատ, ոչ հրամայական մանդատի գործունեությունը։ «Ազատ մանդատը պառլամենտարիզմի հիմնական պահանջն է», քանի որ «պատգամավորների լիազորությունները չեն սահմանափակվում միայն ....ությամբ» ընդգծեց Շահնազարյանը ավելացնելով, որ հասարակությունը զարգանում է, փոփոխվում է նաեւ քաղաքական ուժերի հարաբերակցությունը, այդ երեւույթները, բնականաբար, իրենց արտահայտությունը կարող են գտնել նաեւ խորհրդարանում։ Գործող կանոնակարգը, որն արգելում է պատգամավորի տեղաշարժը խմբակցությունից, հակասում է Սահմանադրության 66-րդ հոդվածին, եւ ըստ էության սահմանում «պատգամավորի մեղավորության կանխավարկածը», նկատեց Շահնազարյանը։

Առաջարկվող նախագծում սահմանվում է հայտարարությունների ժամ յուրաքանչյուր երեքշաբթի նիստի ավարտից 30 րոպե առաջ։ Հաջորդ փոփոխության համաձայն պատգամավորին չի կարելի ձերբակալել կամ խափանել առանց ԱԺ-ի համաձայնության։ Մյուս փոփոխման համաձայն պատգամավորը կարող է դուրս գալ խմբակցությունից։ Առնվազն 10 պատգամավոր կարող է ստեղծել պատգամավորական խումբ։ Բացի այդ, Ընտրական միավորման մեջ ընդգրկված կուսակցության անդամ պատգամավորները կարող են ամբողջ կազմով դուրս գալ խմբակցությունից, ստեղծել նույն անունով պատգամավորական խումբ անկախ թվաքանակից։ Էդ. Եգորյանը նշեց, որ նման նախագիծ ընդունելը նախեւառաջ «պոլիտիկական նեանակություն» կունենա, կապահովի «կարծիքների բազմազանությունը»։ Բացատրելով ԱԺ կանոնակարգի ընդունման 2 տարի առաջվա «գործընթացը», Եգորյանը նկատեց որ այդ ժամանակ երբ ընդունվեց կանոնակարգը, «Հանրապետություն» միավորումը կարող էր շատ մեծանալ, եւ նոր խմբեր չէին առաջանա։

Տես • էջ 2

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ

Սկիզբը էջ 1

«Այս որոշումն ավելի շուտ քաղաքական է, եւ երբ ինչ-որ խմբակցության պետք է տրոհվի, ավելի լավ է դա շուտ պատահի, քան զոռով մարդկանց պահենք»:

Վիկտոր Դալլաքյանը ԱԺ-ի ուշադրությունը հրավիրեց նախորդ օրվա արտահերթ նիստի քվեարկության արդյունքների վրա, երբ 114 պատգամավորներից բաղկացած խմբակցության որոշումը ստացավ նիստի քվեարկության արդյունքին, նշելով, որ դա «գործադիր իշխանության եւ նրան աջակցող պատգամավորների հաջողությունն էր խորհրդարանում»: Ապա նա հիշատակեց Գերագույն խորհրդի կանոնակարգը, որը 5 տարի շարունակ հաջողությամբ գործեց ԳԽ-ում: «1995 թ. հուլիսի 5-ին, ինչպես սիրում են բնորոշել, «ջախջախիչ մեծամասնություն» ստացած «Հանրապետություն» խմբակցության անդամներ դեմ էին ԱԺ-ի լիբերալացմանը»: Տեր Հուսիկը կոչ արեց լինել ավելի բարոյական: Ի պատասխան Եգորյանը խորհուրդ տվեց իր ասածները աչքորեն եւ կուրորեն չընդունել եւ հաղթահարել իր անձի նկատմամբ եղած բարդույթը:

Բաբկեն Արարքցյանը նկատեց, որ երբ պատգամավորներին տրվում է ազատ տեղաշարժման իրավունք, ապա պետք է հրաժարվել նաեւ համամասնական ընտրությունների

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

«Հանրապետություն» միավորման պառակտումը իրավական լուծում ստացավ

Խաղի նոր կանոններ եւ բարոյականության կոչեր Ազգային ժողովում

78 ձայն: Դալլաքյանը նշեց, որ ներկայացված օրինագիծը հնարավորություն կտա ԱԺ-ի աշխատանքները աշխուժացնելու: Արամազդ Զաքարյանը հայտարարեց, որ «կուսակցությունը չպետք է դառնա նպատակ», եւ «չպետք է մտածել, որ Հայաստանում քաղաքական միտքը ճնշվի, այլապես մենք կհայտնվենք բոլշեւիկյան ժամանակաշրջանում»:

Սամվել Գեւորգյանը անբարոյական համարեց համամասնական ցուցակով պատգամավոր դարձած մարդկանց գունափոխության հնարավորություն տալը: Օրինագիծը նա համարեց «խորհրդարանում շիլաշփոթ ստեղծելու», ԱԺ-ի «արհեստական տրոհման» եւ «ապակայունացման փորձ»:

Արտաշես Թումանյանը նկատեց, որ Սահմանադրության որոշ դրույթներ խոչընդոտում են զարգացումը: Նա առարկեց «մեր դեմ խաղ չկա» դրույթին, նշելով, որ «մեծամասնության դեմ խաղ կա՝ հասարակական կարծիքը»: «Մեծամասնության դեմ խաղ չկա լոզունգը» նույնքան վտանգավոր է, որքան վտանգավոր է «փոքրամասնությունը ոչնչի համար պատասխանատու չէ» դրույթը: Հովհ. Թովմաջյանը նշեց, որ օրինագիծը հնարավորություն կտա ԱԺ-ին զբաղվել քաղաքականությամբ: Ըստ նրա, «Հանրապետություն» միավորման շարքերը սասանվել են ոչ թե այսօր, այլ շատ ավելի վաղ, երբ միավորումը չկարողացավ սատար կանգնել իր ծրագրին «ընդունելով այսօրվա խայտառակ բյուջեն», ուր այդ ծրագրի հետքն էլ չկա:

Արա Սահակյանը նախ անդրադարձավ նախորդ օրվա արտահերթ մասական թեր որոշեց, որ բավական է, որքան ուրախացաք, հիմա մենք ձեզ կբերենք նոր կանոններ», նկատեց Արա Սահակյանը: Այդ «նոր կանոնները» ներառում էր ԱԺ-ի եւ կառավարության հարցուպատասխանի 3 ռոդեանից ստեղծությունը, հայտարարությունների բացառումը եւ այլն, եւ այլն: Սահակյանն առաջարկեց «նշված եւ այլ հարցերում» վերադառնալ ԳԽ-ի կանոնակարգին: Սահակյանը կոչ արեց պատգամավորներին «հեռու մնալ պատեհապաշտությունից, չգրել օրենքներ եւ կանոններ որոշ մարդկանց համար եւ որ ավելի վատ է՝ ընդդեմ որոշ մարդկանց»: Ըստ Սահակյանի հայտարարությունները կանոնակարգից հանվեցին «որպեսզի իշխանությունների անհաճո խոսքերը չհնչեն այս ամբիոնից», իսկ ելույթների ժամանակը կրճատվեց «հարգելի ռադիոլսողներին» դիմելու ժամկետը կրճատելու համար: «Այս բոլոր գործերն ունեն կոնկրետ հեղինակներ», ընդգծեց Սահակյանը: Նա նկատեց, որ երկու տարի հետո եւս կգտնվեն մարդիկ, որ կանոնները նորից ետ կյոտեն:

Կոմկուսի անունից Լ. Հակոբյանը հայտարարեց, որ իրենց կուսակցությունը «կողմ» է քվեարկելու նախագծին, չնայած նա չանտեսեց եւ այն հանգամանքը, որ «առանձին խմբակցությունների կողմից նախագահական պայքար է սկսվում»:

Տեր Հուսիկը «Հանրապետության» անունից խոսելիս հղումներ կատարեց Էդ. Եգորյանի երկու տարվա առաջվա այն ելույթների սղագրությունից, որոնցում ամրագրված էր Եգորյանի այն տեսակետը, որ «քաղաքական առումով գաղափարից:

Դավիթ Շահնազարյանը վերջում պահանջեց 1-2 խմբագրական փոփոխություններ կատարելով նախագիծը քվեարկել ոչ թե հոդված առ հոդված, այլ ամբողջությամբ: Քվեարկության հետեւյալ արդյունքներով՝ 81 «կողմ», 32 «դեմ», 26 «ձեռնպահ», օրինագիծն ընդունվեց:

Փաստորեն «Հանրապետություն» միավորման պառակտումը իրավական լուծում եւս ստացավ, քանի որ փաստացի արդեն պառակտված էր 1991 թ.-1994 թ. հետո: Սա, փաստորեն, ՀՀՇ-ի 3-րդ պառակտումն էր, թեեւ կազմակերպությունն այս ընթացքում որոշակիորեն փոխակերպվել էր: ՀՀՇ վերնախավը մեկ անգամ բաց թողեց իրավիճակն ու իրողությունները գնահատելու հնարավորությունը կանգնելով պառակտման նոր փաստի առաջ: Այս ամենից պարզ դարձավ, որ «Հանրապետություն» միավորումն արհեստական մարմին էր, որը պետք է փլվեր, սակայն պարզ չէ, թե ո՞վ (ովքե՞ր) պետք է պատասխան տա միավորման ծրագրի կատարման համար:

Վերջին երկու արտահերթ նիստերի քվեարկության արդյունքներում էական դեր խաղաց Դավիթ Շահնազարյանը, որը նպատակ ուներ աշխուժացնել եւ դեմոկրատացնել ԱԺ-ի աշխատանքները: Սակայն խնդիրը դրանով չի ավարտվում, քանի որ հիշյալ օրինագիծը պետք է վավերացնի նաեւ ՀՀ նախագահը: Չնայած երկու արտահերթ նիստերի բավականին սուր քննարկումներին, չպետք է մոռանալ, որ գայտնոսի մեջ հայտնված Ազգային ժողովի ստվերում 1995 թ. հուլիսի 5-ն է:

ԵՐԵՎԱՆ

Ալեքսանդր Լեբեդ. Ռուսաստանը պետք է հարգի...

Վերջապես ձայնը տրվեց գեներալին, որը խրոխտ, ազդեցիկ ու կտրուկ ձայնով մի անդրադարձ կատարեց իր կենսագրությանը, իսկ այնուհետեւ խոսեց հայրենիքի՝ Ռուսաստանի մասին, հայ-ռուսական այն կապերի մասին, որոնք պատմության փորձության են ենթարկվել: Եվ երբ, ըստ Լեբեդի, 2 մլն մարդու ցեղասպանություն տեսած ժողովուրդը 25 տարի անց Հայրենական մեծ պատերազմ ուղարկեց 600 հազար մարդ, որից 384 հազարը զոհվեց, ապա ծիծաղելի է ինչ-որ զենքի, ռուբլիների մասին խոսել, քանի որ անհայտ է, թե ինչքան կգնահատվի վերը նշված պարտքը: Լեբեդը մի քանի անգամ եւս հավաստեց, թե Տուլեեւի կամ Ռոխլինի նմանակների հայտարարությունները չեն կարող ազդել հայ-ռուսական հարաբերությունների վրա, քանի որ նրանք չեն որոշում Ռուսաստանի քաղաքականությունը: Ինչ վերաբերում է Ղարաբաղի խնդրի խաղաղ կարգավորմանը, ապա Ռուսաստանը պետք է հստակ քաղաքականություն որդեգրի: Պետք է իրականացվի խաղաղ տարբերակներից մեկը, իսկ հետո նաեւ բերքվի պատմությունը, թե ով 1700-ամյա կրոն ունի, ով ում հետ է կռվել եւ ով ում հետ պաշտպանվել:

Ընդհանրապես, գեներալ Լեբեդն այն կարծիքին էր, որ ԽՍՀՄ փլուզումից հետո Ռուսաստանը արտաքին քաղաքականություն չունի եւ երկիրն այժմ գտնվում է խարդախների ձեռքում: Այժմ էլ, նախկին դաշնակիցներից Ռուսաստանի կողքին մնացել են քչերը, դրանց թվում է նաեւ Հայաստանը: Սակայն Ռուսաստանի հարաբերությունները Հայաստանի հետ, ըստ Լեբեդի, պետք է լինեն հորիզոնական եւ չպետք է ոտնահարեն նրա ինքնիշխանությունն ու անկախությունը:

Ցավոք, սղության պատճառով չենք կարող անդրադառնալ հանդիպման ընթացքում գեներալի տված բոլոր գնահատականներին: Դահլիճից դուրս գալուց միայն պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը մեր հարցին ի պատասխան նշեց, որ Լեբեդի մասշտաբի յուրաքանչյուր քաղաքական գործչի այցը մեզ համար նպաստավոր է եւ կարեւոր: Նրա կարծիքով, նման այցերը կօժանդակեն մեր հարաբերությունների ջերմացմանը եւ այդ առումով պետք է լավ հարաբերություններ ունենալ ռուսական քաղաքական ողջ ներկապնակի հետ:

Պետական հոգածություն է պետք ԶԼՄ-ներին

«Նոյյան տապան» գործակալությանը տված ընդարձակ հարցազրույցում, նախկին տեղեկատվության նախարար եւ լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Հրաչյա Թամրազյանը անդրադառնում է լուծարային հանձնաժողովի եզրակացությանը, պետություն-մամուլ փոխհարաբերություններին, զանգվածային լրատվության միջոցների այսօրվա խնդիրներին, իր գլխավորած համակարգում վերլուծական կենտրոնների աշխատանքին:

Տեղեկացնելուց հետո, որ իր գլխավորած կառավարական հանձնաժողովը «եկել է այն եզրակացության, որ համակարգի կազմակերպա-իրավական սահուն վերակառուցման այս փուլում պահանջվում է միասնական կազմակերպում եւ կառավարում, ուստի անհրաժեշտ է տեղեկատվության նախարարության ենթակա կառույցներն ու ճյուղերը պահպանել միակառույց կենտրոնացված համակարգում», պրն Թամրազյանը բավարար չի համարում վերջերս 6 ամսով մամուլին հավելյալ արժեքի հարկից ազատելու մասին կառավարության որոշումը: Նրա կարծիքով, Հայաստանում ներկա փուլում մամուլի կայացման հարցը արմատապես լուծելու համար «անհրաժեշտ է հարկման արտոնյալ վիճակ ստեղծել ԶԼՄ-ների, ինչպես նաեւ գրահրատարակչության համար», ինչպես դա արվել է Ռուսաստանում:

Եղեռնի նշումը Բոստոնում

Եղեռնի 82-րդ ամյակի ոգեկոչման առթիվ, Չիկագոյի համալսարանի քաղաքագիտության պրոֆեսոր Ռոնալդ Գրիգոր Սյունին մի շարք դասախոսություններով հանդես է գալու այս շաբաթվա ընթացքում, հաղորդում է «Միրոր Սփեքթեյթոր» շաբաթաթերթի գրասենյակից ստացված ֆաքսը: Դասախոսությունները տեղի են ունենալու Բոստոնի Թաֆթս համալսարանում, հայկական գրադարանի եւ թանգարանի (ԱԼՄԱ) կենտրոնում եւ քաղաքապետարանում, ապրիլի 24-ին եւ 25-ին, առաջին օրը կազմակերպված քաղաքական երթից հետո, իսկ երկրորդ օրը՝ նահանգային կառավարության կողմից եղեռնի տարեկան ոգեկոչման ընթացքում:

Ապրիլի 24-ին Երեւանում կաշխատեն անվճար ավտոբուսներ

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Տրանսպորտի նախարարությունում Արմենպրեսի թղթակցին հայտնեցին, որ ապրիլի 24-ին «Երուղեւորտրանս» միավորման եւ երկրորդ ավտոբուսային ձեռնարկության ավտոբուսները «Հրազդան» մարզադաշտի մերձակա հրապարակից քաղաքացիներին անվճար կփոխադրեն մետրոյի «Բարեկամություն», «Երիտասարդական» եւ «Զորավար Անդրանիկ» կայարանները:

Հեռախոսային ցանցի վերականգնումը կտեւի եւս երկու տարի

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ՓԱՍՏ: Մայրաքաղաքի հեռախոսային ցանցի ամբողջական վերակառուցումը կշարունակվի եւս առնվազն երկու տարի: Համաձայն «ԱրմենՏել» պետական ձեռնարկության տեղեկատվության, ներկայումս մայրաքաղաքում շարունակվում են նոր կայանների տեղադրման եւ զուգակ հեռախոսների տարանջատման աշխատանքները: Ըստ տեղեկատվության, առանձին կայաններում արդեն ավարտվել են վերականգնման եւ տեղակայման աշխատանքները:

Մենամարտող գանձախույզներին մահ է սպասում

Ազգային ժողովի երեկվա նիստում ելույթ ունեցավ նաեւ «Ազգային միաբանություն» կուսակցության նախագահ, ԱԺ պատգամավոր Արտաշես Գեղամյանը, որի ընդարձակ խոսքից ստորեւ տպում ենք կարեւոր հատվածները:

Առաջարկված օրակարգով Ազգային ժողովի արտահերթ նիստի հրավիրումը, մեղմ ասած, տարակուսանք է հարուցում եւ ոչ այլ ինչ է, քան խորագույն համազգային ճգնաժամի եւս մի արտահայտություն:

Ի՞նչ նպատակներ են հետապնդում Ազգային ժողովի կանոնակարգում փոփոխություններ մտցնելու մասին օրենքի նախագծի նախաձեռնողները: Գուցե սա մի փո՞րձ է վերջապես ժողովրդավար դարձնելու միաբեւեռ խորհրդարանը եւ կամ էլ խթանելու նոր ընդդիմության կազմավորումը՝ նախորդի յուրօրինակ ինքնաքայքայման պայմաններում: Ավելի շուտ՝ ոչ մեկը եւ ոչ մյուսը: Ժողովրդավարացման նպատակը երեւութական է, իսկ նոր ընդդիմության ծնունդը՝ արհեստական, որը մասնում է միայն «Հանրապետություն» միավորման խոստումնառատ նախընտրական ծրագրի դրոշի ներքո Ազգային ժողով բափանցած որոշ պատգամավորների միանգամայն բացահայտ խուճապը հանրապետությունում եւ նրա շուրջն ստեղծված ծանր իրադրության առնչությամբ: Մեր առջեւ ուրացության, ավելի պարզ՝ ռենեգատության դասական օրինակ է, վերջին տարիների մեր բոլոր դժբախտությունների համար պատասխանատվություն կրող անձանցից առավել ճարպիկների անճարակ փորձը մեղավորներից վերազգեստավորվելու մեղադրողների, եւ քանի՞-քանի՞ հանցագործություններ ծնած սեփական սայթաքումների, զանցանքների բեռը բարդելու տակավին իշխանության գլուխ կանգնած նախկին համախոհների ուսերին: Թվում էր, թե ի հակակշիռ հայոց պետականությանը սպառնացող ներքին ու արտաքին վտանգների, «Հանրապետություն» խմբակցությունն արտահերթ նիստ պիտի նախաձեռնի՝ նկատի ունենալով հանրապետությունն օրհասական վիճակից դուրս բերելը, ժողովրդին հուսահատ, բեկված կացությունից հանելու հրատապ հարցերը: Սակայն, ցավոք, առավել կարեւոր է համարվում խորհրդարանի կանոնակարգում առաջարկվող փոփոխությունների քննարկումը: Այսպիսով, այսօր մենք ականատես ենք ոչ միայն ՀՀՇ-ի վաղեմի հիվանդության՝ պառակտման մոլուցքի մի նոր դրսեւորման, այլեւ շատ ավելի ծանր իրողության՝ երկրի բախտը տնօրինում է ակնհայտորեն ժողովրդից կտրված, կազմակերպական տաղանդից եւ էներգիայից զուրկ եսամոլական շահերով առաջնորդվող, վստահություն չներշնչող խմբակցություն, որն ընդունակ չէ համախմբելու համայն հայության ուժերը եւ երկիրը դուրս բերելու օրավուր խորացող ճգնաժամից:

Ակնհայտ է, որ ներկա ծանր արտաքաղաքական եւ ներքաղաքական պայմաններում ժողովրդի հավաքական կամքն օրենսդրական, կադրային եւ այլ տիպի խորամանկ քայլերով ջլատելը, ազգային միաբանության գաղափարը նենգափոխելն ու ամլացնելը, ում կողմից էլ ձեռնարկված լինեն՝ հին կամ նոր իշխանավորների, որեւէ քննադատություն չհանդուրժող պետական այրերի, թե առճակատման անխոհեմ, եթե չասենք՝ վտանգավոր ճանապարհ ընտրած ընդդիմադիր կուսակցությունների, ի սկզբանե կործանարար են մեզ համար...

Ակամա հիշում ես հայտնի պատմվածքը: Երկու գանձ որոնողներ, չհամաձայնելով գտածը կիսելու պայմաններին, մահացու մենամարտի են բռնվում: Անգիտում մենամարտողներին սթափեցնում է մարտավայրի ահեղ զգուշացումը՝ ով էլ հաղթի, նրան եւս սպասում է խստագույն պատիժ, քանզի այդպիսին է գանձախույզների իմաստուն օրենքը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ազգային

ԶՈՐԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Վարուժան Կարապետյանը ապրիլի 24-ից դիմելու է հացադուլի

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ. ՓԱՍՏ: ՀՀ ժուռնալիստների միության դահլիճում այսօր լրագրողական լսարանի հետ հանդիպեցին հայ քաղաքական բանտարկյալների պաշտպան հանձնախմբի Հայաստանի ներկայացուցիչներ Վազգեն Պետրոսյանն ու Գրիգոր Ջանիկյանը ներկայացնելու միջոցառումների այն շարքը, որը նախատեսում է անցկացնել հանձնախումբը առաջիկա ամսվա ընթացքում ի զորակցություն Ֆրանսիայում ցմահ ազատազրկման դատապարտված Վարուժան Կարապետյանի:

Շարքի բացումը կլինի ապրիլի 24-ին: Այդ օրը ի պաշտպանություն ազգային ազատագրության մարտիկ Վարուժան Կարապետյանի կկազմակերպվի երթ դեպի Ցեղասպանության զոհերի հուշարձան: Միջոցառումներ կլինեն նաեւ մայիս ամսին. մայիսի 8-ին Հայաստան կժամանի Վարուժանի մայրը, 15-ին դատապարտման, ակնկալվում է հասարակության ակտիվ մասնակցություն բողոքի երթերին, ցույցերին ու հավաքներին: Ֆրանսիայի բանտում գտնվող Վարուժանի ազատությանն ուղղված այս ծրագրում Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատունը կմասնակցի լոկ որպես միջնորդ ստացված դիմում-բողոք-պահանջները իր կառավարությանը հասցնելու համար: Ի դեպ, Հայաստանի ցանկացած բնակիչ կարող է Վարուժան Կարապետյանին ազատելու կոչ պարունակող բացիկ ուղարկել Ֆրանսիայի նախագահին: Նշված բացիկներից կան Հայփոստի բոլոր բաժանմունքներում: Իսկ ահա ՀՀ նախագահի կոչը ու դարձյալ Վարուժան Կարապետյանին ազատելուն է ուղղված եւ հասցեագրված Ֆրանսիայի նախագահին, մնացել է անպատասխան [illegible] արդյունքում, երբ «Հայաստանի վարկը չկարողացավ»: Նախագահի դիմումից զատ հանձնախմբի օգնությամբ ՀՀ ԱԺ 80 պատգամավորներ եւս համանման դիմում կուղարկեն նույն հասցեով: Ցավոք եղել են նաեւ դիմումը ստորագրելուց հրաժարվող պատգամավորներ: Եղել են ու կան կուսակցություններ եւ սփյուռքում, եւ հայրենիքում, որ խանգարում են Վարուժանի ազատման գործին, նշեցին բանախոսները հրաժարվելով անուններ հայտնելուց: Գուցե նաեւ սա է պատճառը, որ Ֆրանսիայում գտնվելու օրերին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը չի կարողացել կամ չի համարձակվել ֆրանսիական կառավարությանը դիմել Վարուժան Կարապետյանին ազատելու պահանջով, թեեւ «Վարուժանի ընտանիքը երկար տարիներ անձնական մտերմություն ունի Վեհափառի հետ»:

Հանձնախումբը, իհարկե, չի սահմանափակվում միայն Հայաստանով եւ ցույցերով: Մասնավորապես Ֆրանսիայում պատրաստվել է մի ֆիլմ «M-6» հեռուստակայանի համար եւ ցուցադրվել, որ Վարուժանի գործում մասնակցություն ունեցած Ֆրանսիայի գաղտնի գործակալության սպան հուշել է հրապարակել նշելով, որ Վարուժանի հանցանքը չի ապացուցվել: Ֆրանսիացի արձակագիր Մորիս Պերինը իր «Ցեղասպանություն. մոռացված Հայաստան» գրքում գրել է, թե «Ահաբեկչությունը ինչպես ամեն բռնություն, դատապարտելի է, բայց ցույց է տալիս, թե ինչի կարող է հանգեցնել համաշխարհային լռությունը»: Հանձնախումբը կաշխատի հիշյալները նաեւ հայրենիք հասցնել: Ֆրանսահայերը սկսել են ակտիվ մասնակցել իրականացվող ծրագրերին «կարծես թե քավելով իրենց մեղքը Վարուժանի առաջ այն բանի համար, որ նրա դատավարությանը ներկա էր 10 հայ, ի տարբերություն հարյուրավոր թուրքերի՝ իրենց հակահայկական պաստառներով ու Վարուժանին Լինչի դատաստանի ենթարկելու պահանջով»: Այս առումով էլ նշվեց, որ Հայաստանն ու սփյուռքը պետք է համատեղ գործեն. «Հայաստանն այսօր ի վիճակի չէ լուծելու ազգային բոլոր խնդիրները, եւ դա պետք է անի սփյուռքը, բայց ոչ միայնակ: Մենք շարունակելու ենք մեր ճնշումը ֆրանսիական կառավարության վրա», նշեց Պետրոսյանը, ավելացնելով, որ նախադեպը կա արաբների պարագայում, եւ վերջիններս հաջողել են Վարուժանի հետ նույն կալանավայրում ազատազրկված պաղեստինցի մարտիկին վերադարձնել հայրենիք: «Ուժն է ծնում իրավունք», եզրակացրեց Պետրոսյանը, նշելով, որ թեեւ ՄԱԿ-ը կամ ԵԽ-ն դատապարտել են ցեղասպանությունը, սակայն էական տեղաշարժ չկա:

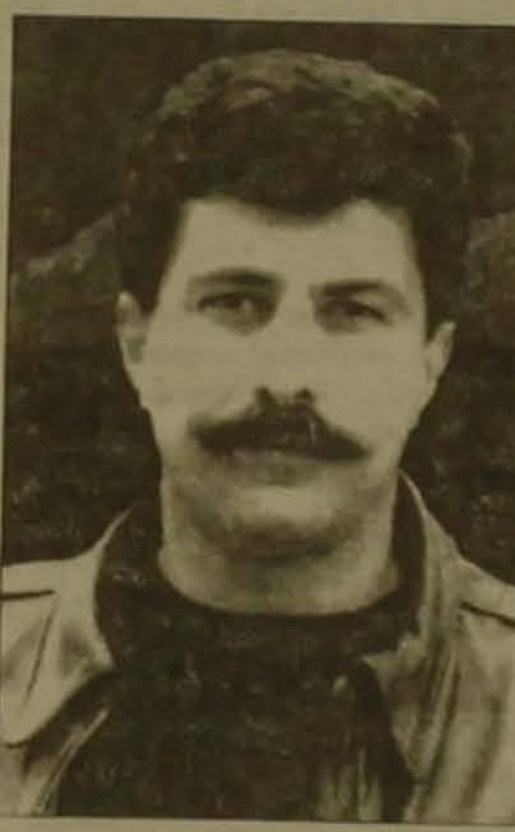

Իսկ Վարուժան Կարապետյանը 14 տարվա անազատությունից հետո մտադիր է ապրիլի 24-ից դիմել հացադուլի, որի առթիվ հանձնախմբի տարածած հայտարարության մեջ ասվում է. «Մենք թույլ չենք տա, որ ցեղասպանության նահատակների հիշատակի սրբազան օրը մեզնից նոր, անմեղ զոհ խլի»: Բանախոսները նշեցին նաեւ, որ Վարուժանը երբեք էլ չի ժխտել, որ ԱՍԱԼԱ-ի անդամ է եւ մարզվել է ԱՍԱԼԱ-ի ճամբարներում: Բայց պնդել է ու կպնդի, որ իրեն Օռլի օդանավակայանի թուրքական ավիագծերի գրասենյակի առաջ պայթած ռումբը տեղադրելու մեղադրանքով դատապարտել են հանիրավի, եւ իրեն գործողության [illegible] փրկել է այն 60 թուրքահայերին, ովքեր ձերբակալվել էին հիշյալ գործողությունից հետո եւ ում սպառնում էր վերադարձ Թուրքիա հնարավոր անկանխատեսելի հետեւանքներով: Իսկ դատարանում Վարուժան Կարապետյանը ասել է. «Մեր պոռթկումը իրավազրկվածության զգացումն է: Հայկական հարցը գոյություն ունի, հայկական հարցը պետք է գտնի իր արդար լուծումը: Արեւմտյան Հայաստանը պետք է վերադարձվի հայ ժողովրդին: Այնպես հայկական պայքարը կա ու պիտի գոյություն ունենա մինչեւ հաղթանակ»:

Ավելացնենք, որ հանձնախումբը աշխատում է հայ մյուս քաղբանտարկյալներին ազատելու ուղղությամբ եւս եւ արդեն իր ներկայացուցչություններն ունի շատ երկրներում եւ Հայաստանի մարզերում:

ՍՓՅՈՒՌՔ-ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Միացեալ Հայկական Ֆոնդը մէկ շաբթուան ընթացքին 2 օդանաւով $ 3,4 միլիոնի օգնութիւն ուղարկեց Հայաստան

ԳԼԵՆԴԷՅԼ. Միացեալ Հայկական Ֆոնդը 2 օդանաւերով նոյն շաբթուան ընթացքին 90-րդ եւ 91-րդ թռիչքներով (առաջինը ապրիլի 8-ին եւ երկրորդը՝ ապրիլի 13-ին) Հայաստան փոխադրեց $ 3,4 միլիոն ընդհանուր արժէքով մարդասիրական օժանդակութիւն:

Միացեալ Հայկական Ֆոնդի խնդրանքով ամերիկեան կառավարութիւնը վճարեց այս օդանաւերէն մէկուն վարձքը, շուրջ $ 150.000, իսկ երկրորդին ծախսը վճարուեցաւ Լինսի հիմնարկին կողմէ:

Այդ թռիչքներու բեռներուն մեծ մասը՝ մօտ $ 2,5 միլիոն արժէք ներկայացնող դեղեր եւ բժշկական պիտոյքներ նուիրուած էին Միացեալ Հայկական Ֆոնդին կողմէ ՀՀ առողջապահութեան նախարարութեան եւ Հայաստանի մանկական ուռուցքաբանական կեդրոնին:

Այլ ապրանքներ նուիրած էին՝ Ամէրիքէրէս (AmeriCares)? ... no

Այլ ապրանքներ նուիրած էին՝ Աֆգ Ինթերնեշընըլ ($ 140.000-ի արժէքով դեղեր), Զուիցերիոյ Իզմիրլեան հաստատութիւնը ($ 112.000-ի արժէքով համակարգիչներ Երեւանի Պետական համալսարանին), Հայ-ամերիկեան մշակութային ընկերակցութիւնը ($ 107.000-ի արժէքով կրծքաբանական սարքեր Երեւանի Պետական բժշկական համալսարանին):

Բոսթոնի համալսարանի բժշկական կեդրոնը ($ 65.000-ի արժէքով դեղեր ու բժշկական ապրանքներ Շտապ օգնութեան հիւանդանոցին), Հայաստանի Ամերիկեան համալսարանի ընկերութիւնը ($ 57.000-ի ուսումնական նիւթեր եւ շինարարական ապրանքներ), Հայաստանի օգնութեան ֆոնդը ($ 57.000-ի արժէքով զանազան ապրանքներ), Հայ օգնութեան միութիւնը ($ 36.000-ի արժէքով դեղեր եւ բժշկական գործիքներ), Հայաստանի ապագայի երեխաները ($ 34.000-ի արժէքով դեղեր), Հայկական բարեգործական ընդհանուր միութիւնը ($ 31.000-ի արժէքով դեղեր եւ բժշկական ապրանքներ):

Ամերիկեան կարմիր խաչը ($24.000-ի արժէքով ապրանքներ), Բելճիքայի Նեֆրոլոժի Արմենիա-Ֆլանդրըզ ($22.000), բժ. Յակոբ Այնթապլեան՝ Քալիֆորնիայէն ($ 20.000), Ամերիկայի Հայ աւետարանչական ընկերակցութիւնը ($ 16,000), Արեւմտեան Ամերիկայի Հայց. եկեղեցւոյ թեմը ($15.000), Ջորջ Աստուրեանը՝ Օհայոյէն ($12.000) եւ Մեծիքոյ առւբրիչը ($ 10.000):

Միացեալ Հայկական Ֆոնդը 1989-էն ի վեր Հայաստան ուղարկած է $175 միլիոն արժէքով մարդասիրական օգնութիւն 91 օդանաւերով եւ 250 ծովային բեռնարկղներով:

Միացեալ Հայկական Ֆոնդը միացեալ ծիգի արդիւնքն է Ամերիկայի Հայկական համագումարին, ՀԲԸ Միութեան, ՀՕՄ-ին, Ամերիկայի Հայ աւետարանչական ընկերակցութեան, Ամերիկայի Հայց. եկեղեցւոյ, Ամերիկայի Հայց. առաքելական եկեղեցւոյ եւ Լինսի հիմնարկին:

Յաւելեալ ծանօթութիւններու համար հեռաձայնել Միացեալ Հայկական Ֆոնդի գրասենեակը՝ (818) 241-8900 թիւին:

Լոգոպեդական ծառայությունների կենտրոնը ներկայանում է

Աբովյան մանկավարժական ինստիտուտի դեֆեկտոլոգիայի ամբիոնում կրթության եւ առողջապահության նախարարությունների համատեղ նախաձեռնությամբ ստեղծված լոգոպեդական ծառայությունների հանրապետական կենտրոնի հիմնադիր, հիշյալ ամբիոնի վարիչ Սրբուհի Փալիկյանը ապրիլի 22-ին կայացած ասուլիսում ներկայացրեց կենտրոնի ծառայությունների շրջանակը եւ առաջիկա խնդիրները: Կենտրոնը միակն է Անդրկովկասում, եւ փաստորեն համալսարանական կլինիկաների գործունեության համաշխարհային փորձի ներդրման առաջին (երեւում, ինչպես ասաց տրն Փալիկյանը) քայլն է Հայաստանում: Լոգոպեդական ծառայությունները թանկ արժեն, սակայն կենտրոնն աշխատելու է առավելագույնս թեթեւացնել իր ծառայություններից օգտվելու կարիք ունեցող անապահով ընտանիքների երեխաների ծնողների «սոցիալական» բեռը: 89 թվականից խոսքային արատներ ունեցող երեխաների թիվն զգալիորեն աճել է (երկրաշարժը, ցուրտը, մութը, թերի սնունդն արել են իրենց գործը), եւ կենտրոնի ստեղծումը վաղուց էր հասունացել, ասաց տրն Փալիկյանը՝ գոհունակություն հայտնելով, որ այստեղ աշխատում է պրոֆեսոր Լիլյա Հարությունյանը: Վերջինիս հեղինակած խոսքային արատների շտկման մեթոդը համարում է ստացել աշխարհում: Որպես այդ մեթոդի արդյունավետության ապացույց ցուցադրվեցին երեք շաբաթ առաջ (մինչեւ կակազության բուժումը) եւ բուժումից հետո երեխաների խոսքի ձայնագրված տեսաժապավեններ: Տարբերությունն ակնհայտ էր. երեխաները խոսում էին դանդաղ, բայց գրեթե առանց կակազելու: Բուժումը շարունակական է, եւ երեխաներն առնվազն մեկ տարի գտնվելու են կենտրոնի հսկողության տակ: Բացի կակազությունից, կենտրոնում շտկվում են նաեւ հնչյունարտաբերման եւ այլ արատներ: Կենտրոնը ծրագրում է որակյալ մասնագետների պատրաստում հանրապետության լոգոպեդական կետերի համար: Ցանկացողները (եթե ունեն բարձրագույն կրթություն) կարող են վերապատրաստվել եւ համապատասխան որակավորում ստանալ մեկ-երկու տարի տեւողությամբ դասընթացներում, իսկ լեզվական արգելքը հաղթահարելու դեպքում, կարող են ընդգրկվել նաեւ հարեւան հանրապետությունների ներկայացուցիչներ:

Լ. Պ.

Առաջին անգամ Հայաստանի Հանրապետությունում 1997 թ. մայիսի 4-7-ը ՀՀ Առեւտրաարդյունաբերական պալատը M. G. Christodoulou LTD համատեղ կազմակերպում է ցուցահանդես

ԿԻՊՐՈՍ ԷՔՍՊՈ ՀԱՅԱՍՏԱՆ-97

Կիպրոսի առաջատար մի շարք ֆիրմաներ կներկայացնեն իրենց արտադրանքը. հագուստ, կոշկեղեն, օծանելիք, [illegible], սննդամթերք, մեծ տարողության առեւտրական եւ արտադրական սառնարաններ, համակարգիչներ եւ ծրագրեր (պաշտպանողական համակարգեր, առեւտրական սարքավորումներ), ինչպես նաեւ կներկայացնեն իրենց ծառայությունները տուրիստական, տրանսպորտային փոխադրումների, բանկային համակարգի, իրավաբանական, [illegible] ընկերությունների եւ բարձրագույն կրթության համակարգին վերաբերող խնդիրներ:

Ցուցահանդեսը կբացվի «Արմենիա-2» հյուրանոցի բիզնես սրահում, ժամը 10.00-17.00:

Հասցեն՝ Վռամշապուհ արքայի փողոց-1 «Արմենիա-2» հյուրանոցի բիզնես սրահ, 1-ին հարկ
Հեռախոսներ՝ 56-46-53, 56-51-94, 56-54-38

ԵՐԵՎԱՆ

Գյուղհամալիրի վաճառքը՝ «Նորինվեստի» ավանդների մասնակի փոխհատուցման միջոց

«Նորինվեստի» խաբված ավանդատուների ավանդների մասնակի փոխհատուցման առաջին փուլն ավարտվում է (վճարվել են մինչեւ 500 դոլարանոց ավանդները): Ավանդատուների շահերի պաշտպանության նախագահ Կարեն Փահլեւանյանից տեղեկացանք, որ ապրիլի 24-ից հետո հայտարարվում է 1 ամիս ընդմիջում, որի ընթացքում հանձնաժողովը կփորձի իրացնել (վաճառել) Ներքին Չարբախի «Նորինվեստ»-ից ժառանգություն ստացած 6 հա ընդհանուր տարածությամբ գյուղհամալիրը: Ի գիտություն ձեռներեցների եւ գործարարների հայտնենք, որ համալիրում ընդգրկված են 1. կաթնամթերքի (մածուն, թթվասեր, պաղպաղակ, պանիր, կաթնաշոռ) փոքր գործարան մեկ հերթափոխում 3 տոննա տարողությամբ, 2. պահածոների գործարան, 3. ֆրանսիական սարքավորումներով հագեցած հացատուն մեկ հերթափոխում 3 տ թխվածքի համար, 4. կովանոց 120 գլխի համար 2000 քմ մակերեսով, 5. հորթանոց 120 գլխի համար 2000 քմ մակերեսով, 6. խոզանոց 40 գլխի համար 1600 քմ մակերեսով, 7. պատրաստի մոդուլ «Օրակ», 36մx24մ չափերով: Հետաքրքրվողները կարող են զանգահարել 52-45-53 հեռախոսահամարով:

Նախատեսված ժամկետում չվաճառվելու դեպքում գյուղհամալիրը կդրվի աճուրդի: Երբ դա էլ ձախողվի, համալիրը կձեւակերպվի որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն եւ ավանդատուները բաժնետերերի կարգավիճակով կփորձեն գործարկել:

Պրն Փահլեւանյանը լավատես է, որ հուլիսի վերջին 500-3000 դոլար ներդրած ավանդատուները կստանան իրենց ներդրումների 10-7 տոկոսը (որքան մեծ է գումարը, այնքան փոքր է փոխհատուցման տոկոսը): 3000-ից բարձր ավանդների տերերը (մոտ 35 անհատներ եւ կազմակերպություններ) 5-7 տոկոսը օգոստոսից հետո:

Ինչ վերաբերում է արդեն մասնակիորեն փոխհատուցված ավանդների հետագա ճակատագրին, ապա հույսեր կան կապված անգլիացի գործարար Հրաչ Ղազարյանի եւ 1 տ խորդենու յուղի գործերի առնչությամբ լրացուցիչ նախաքննության, ինչպես նաեւ Ցյուրիխի բանկերից մեկում պահված օձի թույնը վերադարձնելու հետ: «Ծանր գործ է, բայց պիտի փորձենք անել հույսը վերջինն է մեռնում», — ասում է պրն Փահլեւանյանը:

Լ. Պ.

digitised by A.R.A.R.@

ԵՂԵՌՆ-82

«Թուրք դառնամ, թե սուտ եմ ասում»

«Ճիշտ է, թուրք դառնամ, թե սուտ եմ ասում»— հայերեն այսպես է հնչում շեքսպիրյան «Nay, it is true, or else I am a Turk» դարձվածը Հովհաննես Խան-Մասեհյանի փայլուն թարգմանությամբ: Ի դեպ, «Օթելլոյի» ոչ բոլոր թարգմանիչներին է հաջողվել այդպես հարազատ մնալ Շեքսպիրին: Օրինակ, ռուս անվանի բանաստեղծ Բորիս Պաստեռնակը գերադասել է շեղվել բնագրից, միայն թե թուրքի քեֆին չդիպչի: Ստացվել է այսպես. «Нет, это правда. Я не клеветник» (Шекспир, полн. собр. соч. т. 6, стр. 312): Շեքսպիրը, անշուշտ, նման «խմբագրման» կարիքը չուներ, քանզի խոսքը ոչ թե զրպարտանքի, այլ ինչ-որ ավելի բազմաշերտ ընդհանրացման մասին է: Չէ՞ որ 393 տարի առաջ, երբ առաջին անգամ բեմադրվել է «Օթելլոն», մարդկանց մեջ դեռեւս թարմ էր հիշողությունը բյուզանդական քաղաքակրթության դահիճների ու նրանց հետնորդների վայրագությունների մասին:

Սուտն ու կեղծիքը, պատմական ճշմարտության նենգափոխումը միշտ էլ եղել ու մնում են Թուրքիա կոչվող տերության պետական այրերի ելույթների ու հայտարարությունների անբաժան համեմունքները: Այս տեսակետից չի կարելի չհամաձայնվել թուրք պատմաբան Թաներ Աքչամի եզրահանգման հետ, որը «Թուրքական ազգային ինքնությունն ու հայկական հարցը» աշխատության մեջ գրում է. «Թուրքական հասարակությունը հիվանդ է, եւ այդ հիվանդությունը կոչվում է մոռացկոտություն... Անցյալը մոռանալու ցանկությունը կարելի է բացատրել երկու պատճառով.

1) գործած հանցագործությունների հրեշավորությամբ.

2) այդ ժամանակաշրջանի մղձավանջներին վերադառնալու անցանկալիությամբ... Մենք չենք ուզում մտորել մեզ համար նվաստացուցիչ անցյալի վերաբերյալ եւ չենք հանդուրժում, որ ուրիշները մեզ հիշեցնեն այդ մասին» («Գոլոս Արմենիի», 22.06.95):

Սակայն թուրքը մնում է թուրք: Նույն Թաներ Աքչամը «Միլլիյեթ» թերթին տված հարցազրույցում (15.09.95) հարկ է համարում հայերի ցեղասպանության հարցը քաղաքականից փոխադրել զուտ ակադեմիական ոլորտ: Հայ-թուրքական մերձեցումը նա դիտում է որպես Հայ դատի իսկական ժառանգորդին՝ սփյուռքահայությանը զսպաշապիկ հագցնելու արդյունավետ միջոց ու հստակ սահմանագիծ անցկացնում Հայաստանի եւ սփյուռքի միջեւ: Նա չարախնդում է, որ ՀՀՇ-ական Հայաստանը, ի հաճույս թուրքերի, հետապնդում է դաշնակներին եւ փաստորեն սփյուռքահայությանը մերժում Հայաստանի քաղաքացիության իրավունքը («Ազգ», 02.11.95):

Թուրքիայի իշխանավորներն ու գաղափարախոսները ամեն կերպ փորձում են դարերի ընթացքում այս երկրում ազգային փոքրամասնությունների նկատմամբ իրագործված չարագործությունները ներկայացնել որպես բարեգործություն: Այսպես, թուրք պատմաբան Յըլմազ Օզթյունը, անդրադառնալով Եվրոպայում եւ Ասիայում թուրքական նվաճումներին, պնդում է. «Թուրքերն իրենց գրաված երկրները բերում էին խաղաղություն ու հանգստություն, կատարյալ կարգուկանոն»: Ապա՝ «Քրիստոնյաները, որոնց ձանձրացրել էր նախկին անհանգիստ կառավարումը, հաճախ մուսուլման նվաճողներին դիմավորում էին որպես իրենց ազատարարների» («Տեսակետ», 1994, թիվ 20, էջ 15):

Իսկ ահա թե ինչ է ասել Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը 1994-ի դեկտեմբերին Լիսաբոնում. «Ես եվրոպան չեմ պատկերացնում առանց Թուրքիայի, քանզի առանց Թուրքիայի եվրոպան շատ տխուր եւ իմաստազուրկ կլիներ: Դառնալով եվրահամայնքի անդամ, Թուրքիան կփոխի նաեւ եվրոպայի մշակութային համայնապատկերը» («Լրագիր», 20. 12. 94):

Բայց մի՞թե նույն կարծիքին են իրենք՝ եվրոպացիները, իրենց կյանքը «զվարթացնել ու իմաստավորել» ցանկացողների մասին: Հիշենք Վիկտոր Հյուգոյի խոսքերը նրա «Մանկիկը» բանաստեղծությունից.

«Ամենուր ավեր է, սուգ ու շիվան,
Այստեղով թուրքերն են անցել»:

Իսկ ինչպե՞ս մոռանալ էժեն Դելակրուայի՝ Լուվրի զարդը հանդիսացող «Քիոսի ջարդը» վիթխարի կտավը, որի միայն ստորին աջ անկյունում պատկերված՝ բռնաբարված ու խոշտանգված երիտասարդ հույնուհու եւ հրաշքով ողջ մնացած ու անշնչացած մոր կուրծքը ծծող մանկիկի կերպարները բավական են կռահելու, թե ինչ ունակությունների տեր են եվրոպայի մշակութային համայնապատկերը փոխել կամեցողները:

Սակայն փորձենք դիմահար նայել նորին մեծություն Ստի աչքերին, ստի, որին սիրում են դիմել թուրքերը, որպեսզի հանրային կարծիքը իրենց համար ցանկալի հունի մեջ դնեն:

Ահա թե ինչ է գրում գերմանացի հրապարակախոս ու հասարակական գործիչ, հայոց ցեղասպանության ականատես Հայնրիխ Ֆիրբյուխերը իր «Հայաստան 1915» գրքում. «Վանի հայությունը չենթարկվեց ջարդարարների կամքին, մի ամիս հուսահատ դիմադրեց, որի ընթացքում տասնութ թուրքեր սպանվեցին: Սակայն Բեռլինի օսմանյան դեսպանն աշխարհով մեկ տարածել էր, որ Վանում հայերը 150.000 թուրք են կոտորել» (Հ. Ֆիրբյուխեր, «Հայաստան 1915», Երեւան, 1995, էջ 49):

Առասպելական է, չէ՞: Միայն թուրքերի երեւակայությունն է կարող նման ահռելի թռիչք գործել եւ Վանում սպանված թուրքերի թիվն ավելի քան 8300 անգամ բազմապատկել:

Առայսօր թուրք կառավարողներն ու մտավորականները ջանում են համաշխարհային հանրությանը համոզել, որ 1915-ին Թուրքիայում ոչ մի ցեղասպանություն էլ չի եղել, որ հայերն այդ երկրում, իբր թե, միշտ էլ շրջապատված են եղել իշխանությունների ջերմ հոգատարությամբ ու հովանավորությամբ: «Մենք, հայտարարում է թուրք պատմաբան Իսմեթ Ալփասլանը, ինչպես օսմանյան, այնպես էլ հանրապետական Թուրքիայում, հայերի նկատմամբ եղել ենք ավելի լայնախոհ, արդարացի ու քաղաքավարի, քան երբեւիցե որեւէ այլ պետություն վարվել է իր իշխանության տակ ապրող ազգային փոքրամասնության նկատմամբ» («Տեսակետ», 194, թիվ 20, էջ 15):

Հայնրիխ Ֆիրբյուխերն իր գրքում ճիշտ հակառակն է պնդում. «Բռնություն, բռնություն եւ դարձյալ բռնություն– ահա օսմանյան պետության կարգախոսը... Աշխարհի ոչ մի երկրում կործանարար ուժերը նման ավեր չեն գործել, սուրը հոգեւոր, ստեղծարար մղումներն այդ աստիճան չի ոչնչացրել» (Հ. Ֆիրբյուխեր, «Հայաստան 1915», Ե., 1995, էջ 21):

Լսենք թուրքերի վայրագությունների մեկ այլ ականատեսի՝ 1913–16 թթ. Թուրքիայում ԱՄՆ-ի դեսպան Հենրի Մորգենթաուին. «Անցյալի մեծագույն ջարդերը եւ հալածանքները գրեթե աննշան են թվում 1915-ին հայ ցեղի կրած տառապանքների հետ համեմատած» («Ամերիկյան դեսպան Հենրի Մորգենթաուի հուշերը եւ հայկական եղեռնի գաղտնիքները», Եր., 1990, էջ 267):

Ինչ վերաբերում է հայերի նկատմամբ թուրքերի «լայնախոհ, արդարացի ու քաղաքավարի» վերաբերմունքին, որի մասին անամոթաբար բարբաջում է վերոհիշյալ թուրք պատմաբանը, ապա այդ մասին ահա թե ինչ է գրում թուրքական բարբարոսությունների մեկ այլ ականատես՝ գերմանացի հասարակական գործիչ ու գիտնական Յոհաննես Լեփսիուսը իր «Հայաստանը եւ եվրոպան» գրքում. «Անպաշտպան ու անզեն խաղաղ բնակիչներին դուրս էին քշում տներից ու ապաստարաններից, գլուխները կտրում, կախաղան հանում, մահակներով ու մետաղյա ցցերով ծեծելով կիսամահ անում: Մարդկանց ողջ-ողջ վառում էին, աչքերը հանում, քիթն ու ականջները կտրում: Մարդկային կերպարանքը կորցրած համիդյան զինվորներն ու ժանդարմները չէին խորշում ծնողների աչքի առջեւ երեխաներին սպանելուց: Չէին խնայում նույնիսկ մոր արգանդում գտնվող մանուկներին. նրանց դուրս էին հանում, կտոր-կտոր անում եւ նետում ջրհորները, կամ էլ խաչաձեւ հատում ու նորից խոթում մոր արգանդը: Կանայք նողկալի բռնությունների էին ենթարկվում իրենց կապկպված ամուսինների աչքի առջեւ» («Գերմանական աղբյուրները հայերի ցեղասպանության մասին», ռուսերեն, հ. 1, Ե., 1991, էջ 8):

Այս ամենի մասին այնքան շատ է խոսվել ու գրվել, որ միայն նենգամիտ չարագործները կարող են ժխտել Արեւմտյան Հայաստանի վաղնջական տերերի նկատմամբ իրագործված հրեշավոր գազանությունների փաստը:

Այնուամենայնիվ, ուշագրավ է, որ թեկուզ մեծ ուշացումով, սակայն կամաց-կամաց զարթոնք է ապրում 1915–1922 թվականների Հայոց ցեղասպանության ճանաչման ու դատապարտման իրողությունը:

1987-ին ՌԴ ներկայիս արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովի խմբագրությամբ Մոսկվայում լույս տեսած «Ինչը ինչ է համաշխարհային քաղաքականության մեջ» տեղեկատու բառարանում ցեղասպանությունը որակվում է որպես «ծանրագույն քրեական հանցագործություն» եւ դրա դասական օրինակը համարվում է «1.5 միլիոն հայերի բնաջնջումը Օսմանյան կայսրության կողմից»: Այդ նույն 1987-ի հունիսի 18-ին 1915–1922-ի Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչվել ու դատապարտվել է եվրախորհրդարանի, իսկ 1995-ի ապրիլի 14-ին՝ ՌԴ Պետդումայի կողմից:

Ժամանակը չէ՞ արդյոք, որ Թուրքիայի՝ իրենց ժողովրդավարական հորջորջող ներկայիս իշխանությունները նույնպես ի վերջո նայեն ճշմարտության աչքերին ու անվերապահորեն դատապարտեն Հայոց ցեղասպանությունը: Սակայն նրանք դրանում հանցավոր ոչինչ չեն տեսնում եւ պատրաստ են հնարավորության դեպքում ավարտին հասցնելու երիտթուրքերի ու քեմալականների կիսատ թողած գործը:

Թուրքիայի վարքագիծը զանազան պատրվակներով խուսափում են դատապարտել նաեւ պատմական Սեւրի դաշնագիրը ստորագրած տերությունները, որոնք իր ժամանակին ոչ մի տարակուսանք չունեին Թուրքիայի գործած հրեշավոր արարքների նկատմամբ: Սակայն, դժբախտաբար, որոշ հայ իշխանավորներ նույնպես փորձում են ստվեր գցել Սեւրի դաշնագրի վրա, մի դաշնագիր, որի մասին մեծանուն պատմաբան Եվգենի Տառլեն գրել է. «Իմ խորին համոզմամբ՝ Սեւրի դաշնագրությունը ամենահետաքրքիր դիվանագիտական փաստաթղթերից մեկն է, որ երբեւիցե իմացել է համաշխարհային պատմությունը» («Ավանգարդ», 03.12.89):

Երեւի թե թուրք ժողովուրդը շատ զգայուն է, եւ դա պետք է հաշվի առնել...

Ստելու եւ կեղծելու, փաստերը նենգափոխելու թուրքական ձեւերն ու եղանակները շատ լավ են յուրացրել բուն հայկական տարածքներում 1918-ի սեպտեմբերին հայտնված Ադրբեջան կոչված նորելուկ պետության իշխանավորներն ու գաղափարախոսները, որոնք մեր օրերում ապացուցեցին, որ իրենք լոկ Թալեաթ, Էնվեր, Ջեմալ փաշաների եւ այլ արնախում հրեշների արժանավոր հետնորդներն են: Թուրքերի նման, նրանք էլ, ապավինելով ստին ու կեղծիքին, սկսեցին ապացուցել, որ Սումգայիթում, Գյանջայում եւ Բաքվում ոչ մի ցեղասպանություն էլ չի եղել, որ հայերն իրենք են կազմակերպել սեփական ջարդերը, որպեսզի հետո մեղքը բարդեն ադրբեջանցիների վրա, որ իրավացի չէ ամերիկացի միլիարդատեր ու բարերար Ջորջ Սորոսը, երբ գրում է. «Այնքան էլ հեռու չէ իրողությունից այն ենթադրությունը, որ հայկական առաջին ջարդերն Ադրբեջանում ոգեկոչել է Ադրբեջանի ՊԱԿ-ի նախկին ղեկավար Հ. Ա. Ալիեւի կողմից կառավարվող տեղական մաֆիան» («Զնամյա», 1989, հունիս, էջ 177):

Ավելին, ադրբեջանցիներին շուտով հաջողվեց անմեղ զոհի կեցվածք ընդունել, եւ թուրքերի ջանքերի ու հայկական դիվանագիտության ու պաշտոնական տեղեկատվության անճարակության շնորհիվ դրան հավատ ընծայեցին նաեւ Լիսաբոնի գագաթնաժողովի մասնակից տերությունները, ու Հայաստանի միակ հույսը մնաց տխրահռչակ «վետոն»:

Այն մասին, որ երեքհազարամյա Արցախը չի կարող ուշ միջնադարում այդ հողերում հայտնված քոչվոր ցեղերի հետնորդների տիրույթը լինել, պետք է որոշակի ի լուր աշխարհի հայտարարի ինքը՝ ՀՀ նախագահը, բայց նա գերադասում է լռել, կամ էլ վախվորելով է խոսում այդ մասին:

Խմբագրության կողմից հիշեցնենք, որ նույն լիսաբոնյան գագաթնաժողովում ՀՀ նախագահն ուղղակի հայտարարեց Ադրբեջանի կազմում մնալու դեպքում Արցախին սպառնացող ցեղասպանության վտանգի մասին:

Եվս մի ուշագրավ փաստ: Երբ լիսաբոնյան գագաթնաժողովից հետո Մոսկվայում կայացած բրիֆինգում ՌԴ արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովը անպարկեշտորեն հայտարարեց, որ «Լեռնային Ղարաբաղը պատկանում է Ադրբեջանին» («Գոլոս Արմենիի», 12.12.96), այնտեղ նստած ՀՀ արտգործնախարար Ալեքսանդր Արզումանյանը չհամարձակվեց նրան հասկացնել, որ Արցախը աղդամցի խուժան Աբասովայի լաչակը չէ, որ պատկանի Ադրբեջանին, այն արցախցի կոչվող ժողովրդի վաղնջական հայրենիքն է: Եվ պատահական չէ բրիֆինգին ներկա գտնվող ռուս-հայկական նախաձեռնությունների կենտրոնի փորձագետ Սեդա Վերմիշեւայի վրդովմունքը: «Ցավոք, գրում է նա, հարկ է հավաստել, որ բրիֆինգի ընթացքում հայկական նախարարը մոսկովյան տեսակետին չհակադրեց իր երկրի դիրքորոշումը, մասնավորապես ղարաբաղյան հիմնահարցի վերաբերյալ, ինչն ափսոսանք է հարուցում» («Վրեմյա», 11.312.96):

Մինչդեռ ադրբեջանական իշխանությունները ոչ մի առիթ ձեռքից բաց չեն թողնում, որպեսզի առավելագույնս օգտվեն ստի ու կեղծիքի «բարեմասնություններից» եւ համաշխարհային հանրությանը ներկայանան որպես նախահարձակ հայերից տուժած կողմ:

Իսկ չարահամբավ Հեյդար Ալիեւը, ցինիկորեն սահմաններն անցնելով, նույնիսկ կասկածի տակ է առնում ինչպես Արցախի, այնպես էլ Հայաստանի Հանրապետության տարածքների օրինականությունը: Լիսաբոնի գագաթնաժողովից հետո Բաքվում անցկացրած մամլո ասուլիսում նա, պատմաբանի կեցվածք ընդունելով (ՊԱԿ-ում պաշտոնավարելիս նա 1957-ին նման մի դիպլոմ էր ձեռք գցել), անամոթաբար հայտարարել է. «Պատմության որեւէ ժամանակաշրջանում խոսք չկա հայերի տեր եղած տարածքների մասին»: Եվ ապա՝ «Այսօր Հայաստանի Հանրապետություն անունով ստեղծված պետությունը հիմնված է ադրբեջանական տարածքների վրա» («Ազգ», 10.12.96):

«Սուտը չարիքի մարմնացումն է», ասել է Վիկտոր Հյուգոն: Հուսանք, որ այս իմաստուն խոսքերն իրենց ականջներին օղ կանեն թե ադրբեջանցիները, եւ թե նրանց ավագ եղբայրները, որպեսզի ի վերջո հասկանան, թե ինչու է մեծ անգլիացին ասել. «Թուրք դառնամ, թե սուտ եմ ասում»:

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼ

Տարբեր միջոցառումներ

Այս օրերին գրեթե բոլոր թերթերն անդրադառնում են հայերի ցեղասպանության 82-րդ տարելիցի առթիվ ավանդաբար կազմակերպվող միջոցառումներին:

Մեծ Բրիտանիայի պառլամենտի Լորդերի պալատի փոխնախագահ լեդի Քերոլայն Քոքսը մասնակցելու է Միչիգանի նահանգի Սաութֆիլդ («Դետրոյթ») քաղաքի Սուրբ Հովհաննես եկեղեցում ապրիլի 27-ին կայանալիք հայերի ցեղասպանության 82-րդ տարելիցի հիշատակման արարողությանը, եւ այդ միջոցառման գլխավոր խոսնակն է լինելու, տեղեկացնում է «Արմենիըն Միրըր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթը: Թերթը նշում է, որ Լորդերի պալատի փոխնախագահը նաեւ «Քրիստոնեական միջազգային համերաշխություն» կազմակերպության նախագահն է եւ գործուն դեր է ստանձնել իր իսկ բարեգործությամբ, մոռացված երկրների, ոտնահարված ժողովուրդների պաշտպանության խնդրում: Նա իր ուշադրությունը կենտրոնացրել է Սուդանում տեղի ունեցող ցեղասպանության, Բիրմայում իրականացվող ճնշումների ու հալածանքների, ինչպես նաեւ Ղարաբաղի ժողովրդի հուսահատ վիճակի վրա:

Լեդի Քերոլայն Քոքսը հենց նոր է ավարտել իր 30-րդ այցելությունը Ղարաբաղ, գրում է թերթը, եւ յուրաքանչյուր այցելության ժամանակ մեծ քանակությամբ դեղորայք ու բժշկական սարքեր է բերել ղարաբաղցիներին:

Լեդի Քոքսը Միչիգանի նահանգում մասնակցելու է նաեւ ապրիլի 24-ին Սուրբ Հովհաննես եկեղեցում կայանալիք ցեղասպանության զոհերի հիշատակին նվիրված արարողությանը, ապրիլի 25-ին Նույն եկեղեցու մշակութային սրահում տեղի ունենալիք երիտասարդական գիտաժողովին, ինչպես նաեւ նույն վայրում ապրիլի 27-ին կայանալիք ճաշկերույթին: «Արմենիըն Միրըր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթը անդրադարձել է Մասաչուսեթսի նահանգի [illegible] Նյուհեմփշիրի նահանգի հարավային շրջանի հայության ծրագրած «Ցեղասպանության արտացոլումը» բեմայով հասուն արարողությանը: Թերթը նշում է, որ միջոցառման ընթացքում Հայկական մշակութային միության Նյու Յորքի մասնաճյուղի թատերախմբի կողմից ներկայացվելու է Հրանտ Մարգարյանի «Հայերին» թատերախաղը: Միաժամանակ հաղորդվում է, որ Մեդֆորդի կոլեջի Հայոց ցեղասպանության հիշատակման հանձնախմբի նախաձեռնությամբ տեղի ունենալու է մեկ այլ արարողություն «Հիշատակում, վերարթնացում, ... մենք կվերադառնանք» նշանաբանով: Արարողությունը նվիրված կլինի ոչ միայն ցեղասպանության տարելիցին, այլեւ Լեռնային Ղարաբաղում շուրջ հայերի եւ ադրբեջանցիների 7 տարի շարունակվող հակամարտությանը: Միջոցառմանը մասնակցելու են տարբեր եկեղեցիների եւ կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

«Արմինիըն Օբզըրվըր» շաբաթաթերթն իր հերթին անդրադարձել է «Գերմանացիների պատասխանատվությունը հայերի ցեղասպանության մեջ. Գերմանիայի դերակատարման վերաբերյալ պատմական փաստերի վերանայումը» խորագրով ցեղասպանության հարցերի ակնառու փորձագետ-գիտնական Վահագն Տատրյանի նորագույն աշխատության վերաբերյալ Սան Ֆրանցիսկոյում կայանալիք դասախոսությանը:

Գերմանիայում հրատարակվող «Շպիգել» հանդեսի նախկին աշխատակից, խմբագիր եւ «Հայերի ցեղասպանությունը» գրքի հեղինակ Վոլֆգանգ Գուստը այդ առնչությամբ ասել է, որ առաջին անգամ համընդհանուր գիտնական անդրադառնում է Գերմանիայի համար չափազանց նուրբ խնդրի: Իսկ Երուսաղեմի Եբրայական համալսարանի ողջակիզման հարցերի փորձագետ Եհուդա Բաուերը նշել է, թե հայերի ցեղասպանության եւ հրեական ողջակիզման միջեւ եղած տարբերության վերաբերյալ վերլուծությունը չափազանց ուսանելի է:

Պատրաստեց
ՄԱՐԻ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Հայաստանը հայտնվել է ներքաղաքական եւ արտաքին քաղաքական ճգնաժամային իրավիճակում: Ընդդիմություն-իշխանություն երկխոսության հնարավորության մասին միայն խոսակցություններ են տրվում, Ղարաբաղի խնդիրը մտել է փակուղի, միջազգային հանրությունը այլեւս բերահավատությամբ է նայում բարեփոխումների ընթացքին, իսկ հարեւան պետությունները՝ մասնավորապես Ադրբեջանն ու Թուրքիան ակտիվացրել են հակահայ գործունեությունը, այն հասցնելով գերտերությունների կողմից Հայաստանի վրա ճնշում գործադրելու հերԼեւոն Տեր-Պետրոսյանը, հավաստելով, որ այսուհետ կդժվարանա զենքի ներկրումը:

Հաջորդ խնդիրն այն է, որ Ռուսաստանի ռազմավարական դաշնակցի լինել-չլինելու հարցը որեւէ կերպ չի անդրադառնում ղարաբաղյան խնդրի այնպիսի լուծմանը, որը բավարարեր ղարաբաղյան կողմին: Դա է վկայում եւ Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինի դիրքորոշումը, երբ նա ԱՊՀ գագաթաժողովներից մեկում հեգնանքով նշեց, թե ի՞նչ է, ղարաբաղցիք Միացյալ Նահանգների կարգավիճակ են ուզում: Ավելին, նույնիսկ ռուսական ընդդիմությունը,

Եվ ահա այս պայմաններում, Հայաստանը կրկին հեռանում է Ռուսաստանի եւ Արեւմուտքի միջեւ հավասարակշռություն պահելուց եւ, ըստ ռուսական աղբյուրների, պաշտպանում ՌԴ պաշտոնական տեսակետը ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման հարցում: Տեր-Պետրոսյանը Հայաստանի Ռուսաստանին պաշտպանելու հարցում տեսնում է նաեւ Արեւմուտքի մեղավորությունը, որը ի սկզբանե բռնել էր Ադրբեջանի կողմը:

Սակայն, ամեն դեպքում, որքանով է նպատակահարմար այս պահին ՆԱՏՕ-ի հետ ակտիվ համագործակցությունից հրաժարվելը, եթե Ռու-

ՌԱԶՄԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հայաստանը ՆԱՏՕ-ի եւ Ռուսաստանի շահերի խաչմերուկում

Ռազմական բազաների մասին պայմանագրի վավերացումը օգնո՞ւտ, թե վնաս

թական ընթացքի:

Հետեւաբար, այսօր, Հայաստանի ապագան, հայ ժողովրդի անվտանգությունն ու զարգացումը կախված են մի շարք կարեւորագույն խնդիրների հավասարակշռված եւ երաշխավորված լուծում տալուց: Իհարկե, այդ խնդիրները տասնամյակ հետո կլինեն լուծել, եթե ներքաղաքական կյանքում հետընթաց չարձանագրվեր: Միայն այդ դեպքում Հայաստանն իրոք կլիներ ժողովրդավարության կղզյակ Անդրկովկասում, իսկ դա քիչ չէր որպես հաղթաթուղթ օգտագործելու ոչ միայն արտաքին քաղաքականության մեջ, այլեւ հակամարտությունների կարգավորման հարցում: Այսօր, ցավոք, իրավիճակն այլ է: Հայաստանը հայտնվել է ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման եւ Ռուսաստանի շահերի խաչմերուկում: Եվ այստեղ էլ առաջ է գալիս հիմնական հարցերից մեկը. եթե իր տարածքում ռուսական բազաներ տեղակայելով Հայաստանը շրջանում դարձավ Ռուսաստանի շահերի առաջնահերթությունը, ապա որո՞նք են սվյալ դեպքում Հայաստանի շահերը:

Անվտանգության երաշխավորի դերը թողնել Ռուսաստանի՞ն, մի երկրի, որտեղ անկանխատեսելի քաղաքական երանգավորում ունեցող ընթացքները երբեմն ուղղված են հենց Հայաստանի դեմ, թե՞ տեղի տալ դրանց: Վերջին դեպքերը, կապված անօրինական զինամատակարարումների սկանդալի հետ, մի անգամ եւս ապացուցում են, որ քաղաքական շանտաժի միջոցով Հայաստանից որոշում պոկելու փորձերը հեռահար նպատակ էին հետապնդում: Այն բարձրացվեց ղարաբաղյան խնդրի շուրջ տարվող բանակցությունների ընթացքում, հասավ մինչեւ ԱՊՀ գագաթաժողով, նույնիսկ դարձավ Ռուսաստան-Ադրբեջան, Վրաստան-Ադրբեջան երկկողմ բարձր մակարդակի քննարկումների նյութ, եւ կարծես թե այդ ընդգծված հակահայկական ալիքն իջավ, երբ Ռուսաստանի Պետդուման վավերացրեց Հայաստանում ռուսական ռազմակայանների վերաբերյալ պայմանագիրը: Հայաստանի նախագահը դա ոչ միայն համարեց հաղթանակ, այլեւ մեր հարցին ի պատասխան նշեց, որ ինքն ի վնաս Հայաստանի բան չէր ստորագրի: Այժմ հերթը Հայաստանի խորհրդարանինն է: Ազգային ժողովի պատգամավորները, ըստ էության, ծանոթ չեն պայմանագրի մանրամասներին: Սակայն, ամենակարեւորն այն է, որ ըստ այդ պայմանագրի նախկինում Հայաստանին տրված սովորական սպառազինությունների քվոտաների մասնաբաժինը կիսով չափ կրճատվում է եւ տրվում Ռուսաստանին: Այսինքն, ի հաշիվ Հայաստանի, Ռուսաստանը ուժեղացնում է իր զինստեղծնիկայի բաժինը: Ի՞նչ է ստանում դրա փոխարեն Հայաստանը: Թուրքիայի հետ սահմանի անձեռնմխելիությո՞ւն: Միգուցե: Բայց փոխարենը, Հայաստանը ոչ միայն սովորական սպառազինություններով զիջելու է Վրաստանին ու Ադրբեջանին, այլեւ փաստակելու է ՆԱՏՕ-ի անդամ պետությունների ծայրահեղացված մոտեցումը:

Փաստորեն, զինամատակարարումների շուրջ ողջ աղմուկի արդյունքն այն է, որ եթե անգամ զենք է տեղափոխվել, ապա այդ զենքը հանձնվի ռուսական բազաներին: Իսկ բացաhayտական արդյունքներից մեկն էլ նշեց այդ թվում ՌԴ Պետդումայի ներկայիս նախագահ Սելեզնյովը, բազմիցս արտահայտվել է Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության օգտին: Այս պայմաններում ակնկալել, թե Ռուսաստանը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի բանակցություններում կարող է հայանպաստ դիրք գրավել, առնվազն միամտություն է: Բանակցությունների երկտարյա ընթացքը վկայում է հակառակը: Իսկ Լիսաբոնը թերեւս այդ ամենի վերջին ակորդն էր:

Պայքարը գնում է ոչ թե այս կամ այն կողմին բավարարելու ճանապարհով, այլ թե Ամերիկայի ու Ռուսաստանի շահերին որքանով կհամապատասխանի խնդրի լուծումը:

Այստեղ առաջ է քաշվում նաեւ այն տարբերակը, որ եթե Հայաստանը միանա Ռուսաստանի եւ Բելառուսի միությանը, ապա հետագայում դրան կմիանա նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը, եւ այդպիսով բոլոր հարցերը կլուծվեն: Սակայն սա ընդամենը Ռուսաստանի ինչ որ ուժերի կողմից Հայաստանին ուղղված խայծ է: Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն, ի դեպ, փաստեց, որ պաշտոնական Մոսկվայի կողմից նման առաջարկ երբեւէ չի բերվել:

Ի վերջո, չպետք է մոռանալ, որ Հայաստանն ու Ռուսաստանը դեռ 1992 թ.-ին Տաշքենդում ստորագրել են Կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագիր, որն անվտանգության ոլորտում համագործակցության լայն հնարավորություն է տալիս: Հայաստանն էլ կարող է մնալ Ռուսաստանի ռազմավարական դաշնակիցը Անդրկովկասում: Սակայն, դրա համար ամենեւին անհրաժեշտ չէ, որ Հայաստանը միանա ինչ-որ անհասկանալի միությունների (ասենք Բելառուս-Ռուսաստան), որոնց ճակատագիրը ի սկզբանե դատապարտված է անհայտության: ԱՊՀ զարգացման ողջ ընթացքը ասվածի լավագույն ապացույցն է: Հայաստանն իր երկկողմ եւ գործնական հարաբերություններով ավելի լայն համագործակցության հնարավորություններ ունի, քան պարտադրված կառույցներում անորոշ անդամությունը: Իհարկե, կարող են գտնվել այլախոհներ, որոնք կպնդեն, թե նման անդամությունը եթե օգուտ չտա, ապա գոնե չի վնասի:

Իսկ վնասելը սվյալ դեպքում ընկալվում է հարաբերականորեն, եթե նկատի ունենանք, որ հարեւան պետությունների կողմից լուրջ անհանգստության առիթներ են ստեղծվում, որոնք մղում են համարժեք քայլերի, նույնիսկ բլոկների ստեղծման: Օրինակը Ադրբեջան-Վրաստան-Ուկրաինա եռակողմ համագործակցությունն է:

Հայաստանը սվյալ պարագայում պետք է որոշի, թե որն է իր համար առաջնայինը: Ստրոբի, Ժիրինովսկու, Զատուլին-Միհրանյանի հայանպաստ հայտարարություննե՞րը, որոնք իրականում ոչինչ չեն տալիս, եթե չասենք հակադարձ ազդեցությունն են ունենում շրջանի պետությունների հարաբերություններում, թե՞ Ռուսաստանի առաջին դեմքերի՝ Ելցին-Չեռնոմիրդինի կամ Չուբայսի ու Նեմցովի հետ ուղիղ կապեր հաստատելու կամ նրանցից պաշտոնական հավաստիացումներ ստանալու բացակայությունը Համենայնդեպս, եթե այդպիսիք լինեին, ապա դրանք երբեւէ չեն հնչել պաշտոնական հանդիպումների ընթացքում

սաստանն ինքն է հայտարարում, թե մայիսի 27-ին Փարիզում կստորագրի ՆԱՏՕ-ի հետ պայմանագիր: Դեռ երեւան կատարած այցի ժամանակ, ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Խավիեր Սոլանան հայտարարեց, թե ՆԱՏՕ-ի եւ Անդրկովկասի երկրների համագործակցությունը չի հակասում Ռուսաստանի շահերին: Ընդ որում, եթե ՆԱՏՕ-ն է ցանկանում Ռուսաստանի հետ կառուցել երկկողմ հարաբերություններ, ապա ինչո՞ւ չի կարող Հայաստանը ակտիվացնել իր գործունեությունը Հյուսիսատլանտյան դաշինքի հետ, մանավանդ որ Սոլանայի այցի օրերին ՀՀ կառավարությունը խոստացել էր ավելի ակտիվ մասնակցել ՆԱՏՕ-ի «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրին: Հայաստանի՝ Ռուսաստանին «չնեղացնելու» քաղաքականությունը այս առումով ուղղակի անբացատրելի է «ԳՀԽ»-ին անդամակցող ԱՊՀ բոլոր պետությունները, ընդհուպ նաեւ Ռուսաստանը, մասնակցել են ՆԱՏՕ-ի կազմակերպած զորավարժություններին, իսկ Հայաստանը մերժել է: Ինչո՞ւ: Միգուցե մեզ բավարարում են միայն հայ-ռուսական համատեղ զորավարժությունները: Դժվար է ասել

Ուստի, ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման եւ Ռուսաստանի շահերի բախմանը պետք է նայել ոչ միայն հայ-ռուսական երկկողմ հարաբերությունների, այլեւ ազգային-ռեգիոնալ քաղաքականության տեսանկյունից: Ու քանի որ Հայաստանի Հանրապետությունը հարցում է սեփական անվտանգություն ապահովող կառույցներն ընտրելու, դրանց միանալու կամ դրանք փոփոխելու ցանկացած երկրի իրավունքը, ապա առնվազն անհեթեթություն կլիներ, եթե Հայաստանը իր անվտանգությունը զիջեր մի այլ երկրի՝ վերջինիս ռեգիոնալ անվտանգության ապահովման հաշվին:

Ուստի, այստեղ տեղին է նշել վերջին բրիֆինգում ԱԳՆ մամուլի խոսնակի այն կարծիքը, թե անվտանգության հարցերում Հայաստանը պետք է աշխատի երկու առանցքային ուղղություններով՝ շարունակելով ԱՊՀ հավաքական անվտանգության պայմանագրի եւ Ռուսաստանի հետ ռազմական համագործակցության ծրագրերը, միաժամանակ ամրապնդելով երկրի ինքնիշխանության, սահմանների անձեռնմխելիության ու տարածքային ամբողջականության երաշխիքները: Մյուս կողմից, պակաս կարեւոր չէ նաեւ, որ Հայաստանը գտնվելով եվրոպայում սովորական սպառազինությունների մասին պայմանագրի այսպես կոչված թեւային գոտում, իր զինված ուժերը պետք է ենթարկի սահմանափակումների: Հետեւաբար, արդեն իսկ կարեւոր է, որ ԵԱՀԿ պայմանագրի արդիականացման ընթացքում հաշվի առնվեն սպառազինությունների վերահսկման գոյություն ունեցող եւ հետագայում ձեւավորվող շրջանակները: Այս իմաստով կարեւոր է նաեւ, թե Ռուսաստանը Հայաստանի ազգային մակարդակի ինչպիսի վերաբաշխում կկատարի: Հիշեցնեմ միայն, որ թեւային փաստաթղթի վավերացման վերջին ժամկետը 1997 թ. մայիսի 15-ն է, իսկ մինչ այդ ՀՀ Ազգային ժողովը կփորձի վավերացնել ռուսական բազաների մասին պայմանագիրը

ՏԱԳՈՐ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ՏՐԱՄԱ

Թել Ավիվին առայժմ չի հաջողվում կասեցնել Իրանի ԱԷԿ-ի կառուցումը

Ըստ BBC ռադիոկայանի ապրիլի 15-ի մի հաղորդագրության, Իսրայելի կառավարության խոսնակը հայտարարել է, որ Ուկրաինայի իշխանությունները խոստացել են չտրամադրել Ռուսաստանին վերջինիս կողմից Իրանի հարավում կառուցվող ԱԷԿ-ի տուրբինների անհրաժեշտ մասերը: Այլ կերպ ասած, Կիեւը, փաստորեն, հրաժարվում է իր նախատեսված մասնակցությունից: Համաձայն վերոհիշյալ աղբյուրի, ապրիլի 15-ին Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչման այս մասին հավաստիացրել է Կիեւ այցելած Իսրայելի առեւտրի ու արդյունաբերության նախարար Նաթան Շարանսկուն:

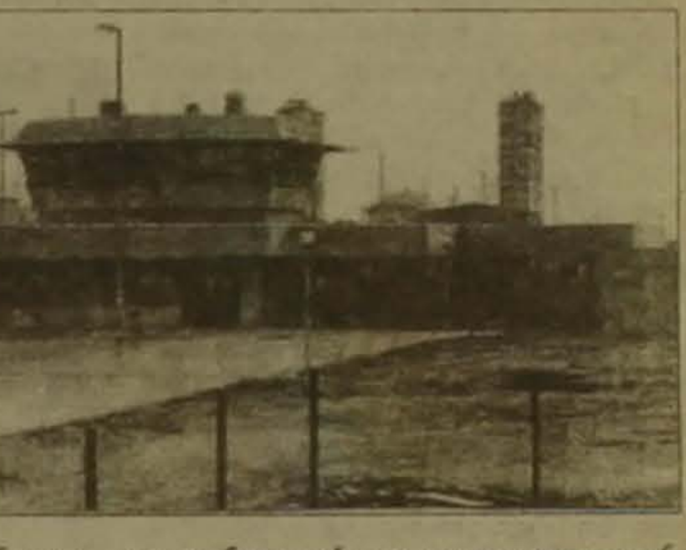

1975 թ. նոյեմբերին Իրանի եւ Գերմանիայի միջեւ Իրանի հարավում գտնվող Բուշեր քաղաքում ատոմային էլեկտրակայան կառուցելու պայմանագիր կնքվեց: Նշված ԱԷԿ-ը բաղկացած էր լինելու երկու բլոկից, յուրաքանչյուրը 1200 մվտ հզորությամբ: Սակայն 1979 թ. Իրանի իսլամական հեղափոխության հաղթանակից հետո Գերմանիան հրաժարվեց ավարտին հասցնել պայմանագրի պարտավորությունները:

Իրան-իրաքյան պատերազմից հետո (1980-88 թթ.) Թեհրանը բազմիցս դիմեց Բոննին ԱԷԿ-ի շինարարությունը վերսկսելու առնչությամբ, բայց դրական արդյունք չարձանագրվեց: Ուստի Թեհրանը Բուշերի ԱԷԿ-ի կառուցումն ավարտելու նպատակով դեռեւս 1992 թ-ից բանակցություններ սկսեց Մոսկվայի հետ, որոնք հանգեցին 1993 թ-ին նախնական, իսկ 1994 թ-ի հունվարին Իրանի եւ Ռուսաստանի միջեւ ԱԷԿ-ի կառուցման վերաբերյալ վերջնական համաձայնագրի կնքման: Ըստ այդ փաստաթղթի, Մոսկվան պարտավորվել է ավարտել Բուշերի ԱԷԿ-ի շինարարությունը եւ այստեղ տեղադրել յուրաքանչյուրը 1880 մվտ հզորությամբ երկու ռեակտոր:

Իսրայելն ու ԱՄՆ-ը ի սկզբանե խիստ դեմ են եղել Բուշերի ԱԷԿ-ի կառուցմանը, լուրջ ջանքեր գործադրելով այս ռեակտորներ հասնելու ուղղությամբ: Վաշինգտոնը եւ Թել Ավիվն այս առնչությամբ իրենց պնդումները հիմնավորում են այն բանով, որ իբր Բուշերի ԱԷԿ-ը կնպաստի միջուկային զենք ձեռք բերելու Թեհրանի բուռն ձգտումների իրականացմանը: Նրանք կասկածի տակ են դնում տարբերաբար Իրան գործուղված ՄԱԳԱՏԷ-ի վերահսկիչ հանձնախմբերի ուսումնասիրությունների արդյունքները, որոնք վկայում են, որ Իրանում միջուկային զենք արտադրելու ուղղությամբ կասկածելի որեւէ գործողություն չի տարվում: Այս բոլորն այն դեպքում, երբ Իսրայելը դեռեւս 1967 թ. Հուդայի բարձունքներում ստեղծված միջուկային ռազմական բազան հետզհետե ընդլայնում է: Ըստ անգլիական Janes Intelligence Review (1994 թ. հոկտեմբեր) պարբերականի, Իսրայելը ունի տարբեր տիպի 200 միջուկային զենք: Բացի այդ, վերջինս առ այսօր հրաժարվում է ստորագրել միջուկային զենք չտարածելու միջազգային համաձայնագիրը:

Այսուհանդերձ, Թել Ավիվը բազմիցս սպառնացել է, որ միջուկային սպառազինությունների ծրագիրն իրականացնելու քայլեր կատարելու դեպքում Իրանի հանդեպ կկրկնվի 1981 թ. Իրաքի «Թամուզ» ԱԷԿ-ի վրա կատարված հարձակումը: Իրաքի նախկին ԱԷԿ-ը, որը կառուցվում էր ԽՍՀՄ-ի օգնությամբ, Իսրայելի հրթիռակոծության հետեւանքով հողին հավասարվեց:

Ինչեւէ, ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի ճնշումները Մոսկվայի վրա Իրանի հետ միջուկային համագործակցություններից հրաժարվելու առնչությամբ առ այսօր ապարդյուն են անցել: Ավելին, ըստ BBC ռադիոկայանի (ապրիլի 15), Իսրայելի վարչապետ Բենիամին Նաթանյահուն Մոսկվա կատարած (1997 թ. մարտ) այցի ընթացքում կրկին քննարկման առարկա դարձնելով այդ հարցը, Իսրայելի ղեկավարությունն էր հայտնել Իրան-Ռուսաստան միջուկային համագործակցության առիթով: Նշված աղբյուրը նշել է նաեւ, որ Մոսկվան ոչ միայն հավանության չի արժանացրել Թել Ավիվի բողոքները, այլեւ նշել է, որ Ռուսաստանը Իսրայելի հավանական հարձակումներից Բուշերի ԱԷԿ-ը պաշտպանելու նպատակով Թեհրանին հեռավոր գործողության դասի հրթիռներ կտրամադրի, քանզի Իսրայելը բազմիցս սպառնացել է, որ Իրանի ատոմային կառույցները կռմբակոծի:

Հաշվի առնելով Մոսկվայի այդօրինակ վճռական եւ հստակ դիրքորոշումը Իրանում ԱԷԿ կառուցելու նկատմամբ, կարելի է ենթադրել, որ Թել Ավիվը ի վերջո համոզվել է, որ ներկա դրությամբ այլեւս հնարավոր չէ պաշտպանել Բուշերի ԱԷԿ-ի շինարարության աշխատանքները: Ուստի Իսրայելը դիմում է այլ ուղիների, գեթ ինչ-որ կերպ հետաձգել, ձգձգել դրա շահագործման ժամկետը: Ուկրաինայի հրաժարումը Ռուսաստանի հետ այս հարցում համագործակցելուց, թերեւս պետք է հենց այս համատեքստով մեկնաբանել: Բայցեւայնպես, նկատի առնելով Ռուսաստանի արձագանքը Թել Ավիվին տված Կիեւի խոստումների նկատմամբ, թերեւս ճշմարտությունից հեռու չէր լինի, եթե Իսրայելի այս քայլը եւս պարտված համարվի: Ռուսաստանի ատոմային էներգետիկայի նախարարության խոսնակը Կիեւի խոստումը Թել Ավիվին գնահատելով որպես զուտ քաղաքական որոշում, ընդգծել է, որ Մոսկվան Բուշերի ԱԷԿ-ի նախագծի իրականացման հարցում ի սկզբանե Կիեւին որեւէ դեր չէր հատկացրել: Այն կկառուցվի առանց վերջինիս օգնության: Խոսնակը ավելացրել է նաեւ, որ Ռուսաստանը իր պարտավորությունները կկատարի ըստ պայմանավորված ժամկետի այն է 1999 թ.-ին ԱԷԿ-ը շահագործման կհանձնվի: Այժմ թերեւս պետք է սպասել Թել Ավիվի հաջորդ քայլին ԱԷԿ-ի շինարարության գործընթացը հետաձգելու կամ ընդհանրապես արգելակելու ապարդյուն:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԼԱՐՅԱՆ

«Վեսթինգհաուսը» ուզում է Չեռնոբիլն անվտանգ դարձնել

21 ԱՊՐԻԼ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Ինտերֆաքս լրատվական գործակալությունը հայտնեց, որ ամերիկյան «Վեսթինգհաուս» կազմակերպությունը նոր ծրագիր է սկսել Չեռնոբիլի ատոմակայանի անվտանգությունն ուժեղացնելու համար: Համաձայն այդ ծրագրի պետք է նոր պահեստամաս կառուցել միջուկային վառելիքի ու թափոնների համար: Կազմակերպությունը նաեւ առանձին մի ծրագիր է մշակել 3-րդ ռեակտորի անվտանգությունն ուժեղացնելու համար:

Առաջին տիեզերական հաղորդակցությունը

21 ԱՊՐԻԼ, VOA, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Կանարյան կղզիներից այսօր տիեզերք բարձրացավ մի հրթիռ, որը տարավ 24 մարդու աճյուններ: Սա փաստորեն տիեզերական առաջին հուղարկավորությունը դարձավ: Թռիչքի հիմնական խնդիրն իսպանական առաջին արհեստական արբանյակն ուղեծիր հանելն է: Հրթիռի մնացած մասը գնել էր հուղարկավորություններ կազմակերպող «Սելեսթիս» ընկերությունը, որը տիեզերական հուղարկավորության համար 5 հազար դոլար է վերցնում: Աճյուններն ուղեծրում կմնան շուրջ 10 տարի, որից հետո կմտնեն մթնոլորտի խիտ շերտերը եւ կայրվեն: Հրթիռում են առաջին տիեզերագնացների, գիտնականների աճյուններ, ինչպես նաեւ անցյալ տարի 75-տարեկան հասակում վախճանված Թիմոթի Լիրիի աճյունը, որն իր կյանքի ընթացքում երազել էր տիեզերական ճանապարհորդություն կատարել, եւ մահից հետո միայն նրան ընձեռվեց այդպիսի հնարավորություն:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Վիլյամ Շեքսպիր. Իր եւ բոլոր ազգերի ընտրյալը

Մեծ գրողի ծննդյան օրը

Հին աշխարհի ծովահենները, երբ ուզում էին պարզել իրենց գերիների ինչ մարդ լինելը, հարցնում էին. «Հոմերոսից անգիր գիտե՞ք»: Ու ըստ այնմ, թե ինչպիսին էին գիտելիքները, կողմնորոշվում էին: Բանիմա՜ց միջոց: Նոր ժամանակներում գնահատման չափանիշ լինելու նման պատվի ամենից առաջ կարող է հավակնել Շեքսպիրը:

Ասված, ստեղծելով Ադամին, ամենայն հավանականությամբ, նրանից հետո երկար դարերի ընթացքում պարապ չի նստել. խորհել ու ստեղծագործել է, մինչեւ վճռել է մարդկությանը պարգեւել կատարյալ նախահոր: Շեքսպիրը մարդկության եւ մարդկայինի մեծ հավատավորն է, նրա մեծ գաղտնիքի գիտակը, որն ազդարարելով, թե «ժամանակը դուրս է եկել իր շավղից», մարդկությանը դարձի կոչեց դեպի ակունքները: Նրա դարակազմիկ ստեղծագործությունների հերոսները՝ Համլետը, Օթելլոն, Լիր արքան, Մակբեթը, մարդկությանը կյանքի ճշմարիտ իմաստասիրություն ցույց տվին, մտքի, արտի, ոգու պատկերը բացահայտեցին:

Նախորդները՝ Հին Հունաստանից մինչեւ Հռոմ ու Բյուզանդիա, լավագույն դեպքում մարդուն կարողանում էին տեսնել աշխարհի մեջ ու այդ ներկայացնել: Շեքսպիրը մարդկային ցեղի որակը բարելավող հայտնագործություններ կատարեց: Տեսավ մարդու միջի մինչ այդ չգիտակցված անհուն աշխարհը, բացատրեց, որ տիեզերքի կենտրոնում նա է կանգնած՝ իրեն ստեղծագործելու տրված զույգ ասպարեզներով: Եվ որ նրա ճակատագիրը կախված է իրենից. «Մեր մարմինը, ազդարարեց նա Օթելլոյի բերանով, մեր պարտեզն է, եւ մեր կամքը՝ պարտիզպանը, կուզենք նրա մեջ եղինջ կցանենք, կուզենք՝ հազար... Կամ բոլորն իրար կխառնենք, կթողնենք, որ պարտեզը մեր ծուլությունից անբեր դառնա»:

Նա ձեւակերպեց մարդուն խորքով ըմբռնելու դիտակետը. եթե մարդը բացատրենք իր առօրյայի արտացոլումով միայն, չնչին բան կլինի նա, կդառնա սեփական հոգսերի ծանծաղուտի մեջ մոլորված մի էակ՝ հավետ անծանոթ անեզր ծովերի հմայքին, մի գոյություն, որի կարճառոտ անցումը կյանքի վրայով եթե անցողիկ մի ժպիտի ծամածռանք չէ, ապա արցունքի մի լճացում է հաճախ: Խնդիրն այն է, որ կարողանանք լսել եւ նմաններին պատմել նույն այդ ժպիտների եւ արտասուքի, իր գեղեցկության մեջ իսկ ահավոր, սիմֆոնիան:

Երբեք չպիտի մոռանալ, բացատրում է Շեքսպիրը, որ մարդկությունը մի գոյավիճակ չէ, որին պիտի ենթարկվել ակամա, ծննդի մեղքով, այլ մի կոչում է, որին պետք է կարողանալ տիրապետել գերմարդկային մաքառումով: Մարդն իր գերազանց առումով իսկ մարդու մեջ չէ, այլ պետք է սերմանել ու ծաղկեցնել մարդը մարդու մեջ:

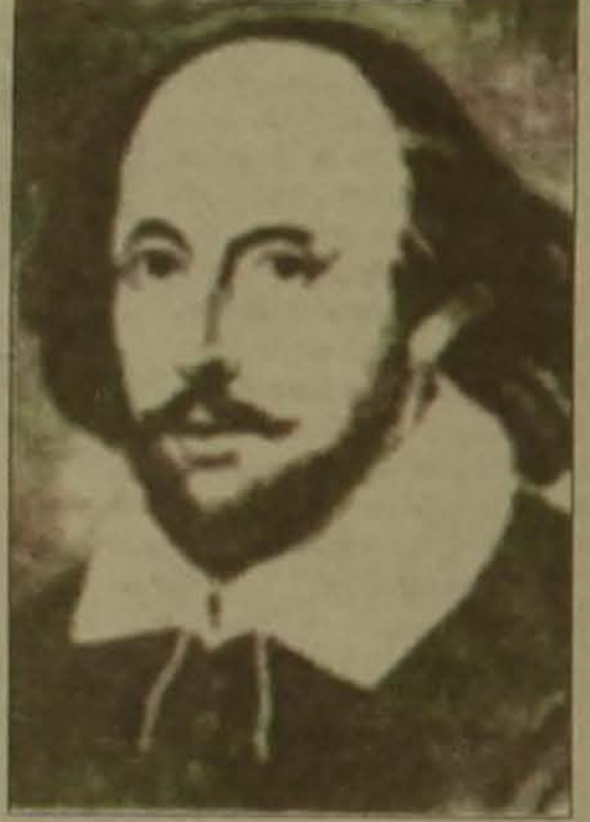

Հայության համար Շեքսպիրը երբեք սոսկ մշակութային շփման երեւույթ չի եղել: Մեզանում մշտապես իր տանն է նա:

Ճիշտ է, աշխարհի բոլոր ազգերի նման նրա համամարդկային բարձունքներին ձգտելիս, մենք քննություն ենք հանձնել ու հիմա էլ հանձնում ենք, բայց դա անում ենք այն ջերմ զգացումով, որ մեր հարազատն է նա, միայն թե՝ ծնված բախտավոր անգլիացու ընտանիքում:

Հանձին նրա մենք պատվում ենք մարդկային եւ ազգային մեր կողմնորոշումը, մեր կյանքի իմաստը դարձրած երկրային արժեքներն ու կենսաձեւը: Նոր ժամանակներում Շեքսպիրը օգնեց մեզ բացահայտելու մեր անհատականության մասշտաբները, հոգու տարողությունը, որը նախկինում միայն Գրիգոր Նարեկացու միջոցով էինք կարողացել լիովին արտահայտել:

Շեքսպիրի ծննդյան հոբելյանի օրերը մեզ համար ազգային տոնի իմաստ ունեն: Սիրելով նրան՝ հավաստում ենք մեր նվիրվածությունը ոչ միայն անցյալի, այլեւ ներկայի ու ապագայի նկատմամբ, որոնց պատասխանատվությունն ենք ստանձնել պատմության առաջ:

ԱՐՍԵՆ ՂԼՃՅԱՆ

Մշակութային կապերի ընկերությունը՝ համաժողովից առաջ

Որ հանրապետության արդարադատության նախարարությունում գրանցված հազարից ավելի հասարակական կազմակերպություններից շատերը վաղուց արդեն ոչնչով չեն զբաղվում, իսկ մի մասն էլ անգործության է մատնված ստեղծման օրից, շատերին է հայտնի: Բայց կան կազմակերպություններ, որոնք ամենօրյա աշխատանքով, արդյունավետ միջոցառումներով անընդհատ հիշեցնել են տալիս իրենց գոյությունը: Այդպիսին է Արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի եւ համագործակցության հայկական ընկերությունը:

Այսօր ընկերությունը նախապատրաստվում է մայիսին անցկացվելիք հերթական համաժողովին, որի նպատակի, ինչպես նաեւ ընկերության ներկա վիճակի մասին զրուցեցինք ընկերության պատասխանատու քարտուղար Համիկ Պողոսյանի հետ:

Արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի հայկական ընկերությունը ստեղծվել է 1944 թ. նոյեմբերի 2-ին: Լինելով հասարակական, կառույցը այնուհանդերձ սնվում է պետբյուջեից, քանի որ իր հիմնական նպատակից բացի, որն է արտասահմանյան հասարակական կազմակերպությունների հետ կապեր հաստատելը, նաեւ ակտիվորեն աջակցում էր ներգաղթի կազմակերպմանը:

1964 թ.-ին կազմակերպությունից ինքնուրույն կառույցի ձեւով առանձնացավ Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապերի կոմիտեն, որից հետո ընկերության գործունեության ոլորտը զգալիորեն սահմանափակվեց: Նա սկսեց զբաղվել պարզապես հայկական արվեստի պրոպագանդմամբ արտերկրում եւ արտասահմանյան երկրների արվեստի պրոպագանդմամբ Հայաստանում՝ գլխավորապես ժողովուրդների մշակույթի օրերի անցկացմամբ:

1992 թ.-ին ընկերությունը զրկվեց պետական ֆինանսավորումից, եւ անհրաժեշտություն առաջացավ արտասահմանյան գործընկերներ գտնելու: Վերջին երեք տարիների ընթացքում առաջացան 9 գործընկեր կազմակերպություններ արտերկրում, եւ նրանք պարբերաբար աջակցում են հայ արվեստի գործիչների ելույթներին արտասահմանում:

Ներկայումս ընկերությունը ունի 36 բաղկացուցիչ կառույց, որոնցից վերջինը Հայաստան-Շվեյցարիա ընկերությունն է: Գործունեությունը ծավալում է հիմնականում մի քանի ուղղությամբ՝ իհարկե հաշվի առնելով, որ Ռուսաստանը մեր ամենասերտ գործընկերն է, Ուկրաինա, Վրաստան, Ճապոնիա եւ Չինաստան: Եթե առաջին երկուսի հետ մենք ունենք նմանություններ կապված անցյալի հետ, ապա վերջիններս մեծ ակտիվություն են ցուցաբերում մեզ հետ շփվելու հարցում: Դրա ապացույցն է վերջերս Ճապոնիայի հետ ստորագրած պայմանագիրը մշակութային համագործակցության վերաբերյալ:

Մոտակա համաժողովի նպատակն է բացի ադմինիստրատիվ հարցերից (անցկացվելու են վերընտրություններ), նաեւ ընկերության կանոնադրության համապատասխանեցում հասարակական կազմակերպությունների մասին նոր օրենքին եւ կազմակերպության ներկա կառուցվածքին:

Համիկ Պողոսյանի բնորոշմամբ «Չնայած հիմնականում կարծիք կա, որ մշակույթին ակտիվ պետական հովանավորություն է պետք, իհարկե պետք է, բայց մենք մեր աշխատանքով ապացուցեցինք, որ երբեմն առանց այդ հովանավորության էլ կարելի է տեղից քարեր շարժել»:

ՌՈՒԶԱՆ ԱԶԻԶՅԱՆ

Գիրք բուսաբուծությամբ զբաղվողների համար

Գիտությունների ազգային ակադեմիայի հրատարակչությամբ լույս է տեսել կենսաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Ս. Միրզոյանի եւ կենսաբանական գիտությունների թեկնածու Ա. Հովհաննիսյանի գործնական ձեռնարկը «Մշակաբույսերի պաշտպանությունը վնասատուներից եւ հիվանդություններից»:

Գրքի 1-ին գլխում բերված են հանրապետությունում մշակվող գյուղատնտեսական կուլտուրաներին վնասող վնասատուների ու հիվանդությունների տեսակների որոշման աղյուսակներ ըստ մշակաբույսերի:

Այդ աղյուսակները մատչելի են, եւ նրանց օգնությամբ հեշտությամբ կարելի է որոշել վնասող տեսակը:

2-րդ գլխում բերված են բույսերի պաշտպանության համար օգտագործվող թունանյութերը. ա) մեծ տարածություններում օգտագործվողները, բ) տնամերձներում եւ ձեռքի սրսկիչներով օգտագործվողները:

3-րդ գլխում տրված են բույսերի պաշտպանության համար օգտագործվող թունաբույսերը եւ օժանդակ նյութերը:

4-րդ գլխում պայքարի միջոցառումները վնասատուների եւ հիվանդությունների դեմ ըստ վերը նշված խմբերի:

Վերջում տրված են պեստիցիդների համատեղելիության աղյուսակներ:

Գիրքը նկարազարդ է եւ տպագրված է համակարգչային շարվածքով: Նման բովանդակությամբ գիրք հայերեն տպագրվում է առաջին անգամ:

Ցավալի է, որ այս արժեքավոր ձեռնարկը տպագրվել է համեմատաբար փոքր տպաքանակով:

«Հայաստանում ասում էին՝ եվրոպացի նկարիչ եք, Գերմանիայում մեր հայ լինելն են շեշտում»

«Գերմանիան այն երկիրն է, որտեղ կարելի է անընդհատ ստեղծագործել: Այստեղ ասես բացվել է մեր երկրորդ շնչառությունը», ապրիլի 17-ին Քյոլնի կենտրոնում բացված իր եւ կնոջ Նոնա Գաբրիելյանի ցուցահանդեսի առիթով ասաց Վան Սողոմոնյանը:

70 ստեղծագործություն, որոնցից ամենահինը 8 տարի, վերջինը 2 ամիս առաջ է արվեստանոցից դուրս եկել: Տիրապետողը գեղանկարն է, խեցեգործական քանդակներ էլ կան:

«Նույնիսկ կարմիրի եւ սեւի սահմաններն են վերացված», զարմանքին հիացմունք խառնած ասաց տեղում շատերի կողմից ճանաչված մի «պրոֆեսիոնալ» արվեստասեր: Վերջինիս գրավել էր ոչ միայն Վանի տաք գունապնակը, այլեւ կատարման տեխնիկան: Նոնա Գաբրիելյանի մեղմ գուներանգներով «քնարական» կտավները նկատելիորեն ավելի շատ կանանց էին գրավում: «Ասում են մեր սերը լավ եք հասկանում. միգուցե նրանից է, որ ես սիրում եմ մարդու մեջ «թաղվել»», բացատրում է Նոնան:

Վիսբադենում, ուր ապրում են, նրանց լավ գիտեն: «Արթնանում ենք, ու դռան արանքում մեկ էլ մի վարդ: Ո՞վ դրած կլինի, չգիտենք: Սկզբում մեզ հարցնում էին ո՞ւր է, ի՞նչ է Հայաստանը, հիմա նման հարցերի փոխարեն նույն մարդկանց մեկ էլ ուրիշ քաղաքում բացված մեր ցուցահանդեսին ենք հանդիպում», ասում է նկարչուհին:

Հայաստանցի արվեստագետների արտասահմանյան ցուցահանդեսների ցանկը բավականաչափ երկար է, նշենք միայն, որ ամենաարգասաբերը 93-ին էր. Վիսբադենում 2 եւ Մայնի Ֆրանկֆուրտում բացված նրանց ցուցահանդեսները երկրում մնալ-ստեղծագործելու հնարավորություն տվեցին: «Երեւանում 2 արվեստանոց ունեինք, բայց ստեղծագործելու համար միեւնույն տարածությունն էինք ընտրում: Տարբեր կերպ ենք մտածում, բնականաբար նաեւ կռվում ենք, պատմում է Նոնան, բայց միգուցե դա էլ օգտակար է: Քիչ է եղել, որ առանձին ցուցադրվենք»: Վան Սողոմոնյանն իրեն ոչ մի «իզմի» մեջ չի տեղավորում. «Պարզապես արտաքին աշխարհից ստացված բոլոր ազդակները տեղավորում եմ իմ ոճի մեջ: Մենք մեր արվեստով ենք ապրում: Գնի շուրջ երկար չենք սակարկում: Յուրաքանչյուր վաճառված ստեղծագործություն հնարավորություն է տալիս երկրորդը ստեղծելու», ասում է Վան Սողոմոնյանը: Նոնա Գաբրիելյանն ավելացնում է. «Գերմանացիներին արագ ձանձրացնում է քաղաքը, տունը, կահույքը փոխում են հաճախ, իսկ արվեստի գործերը ուր էլ գնան, տանում են հետները»: Նոնայի ցանկությունը բարձրակարգ պատկերասրահում ցուցադրվելն է, ինչը, կարծում ենք, չի ուշանա:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Բոնն

ADANA COMMERCIAL BANK

★ Ընդամենը 1% -ով կատարում ենք փոխանցումներ Մոսկվայից և Սանկտ-Պետերբուրգից 1 օրվա ընթացքում, իսկ աշխարհի այլ երկրներից՝ 3 օրվա ընթացքում անհատ և իրավաբանական անձանց համար:
★ Ամենաշահավետ պայմաններով տարածում ենք Master Card/ Euro Card և սպասարկում ենք Master Card/ Euro Card, Visa, Diners Club, JCB:
★ Ընդունում ենք ավանդներ հետևյալ տոկոսադրույքներով

ԺԱՄԿԵՏ / ՏԱՐԱԴՐԱՄ	1 ԱՄԻՍ	2 ԱՄԻՍ	3 ԱՄԻՍ	6 ԱՄԻՍ	9 ԱՄԻՍ	12 ԱՄԻՍ
USD DEM FRF	2.5%	5.0%	9.0%	18.0%	27.0%	36.0%
AMD RUR	3.0%	6.0%	10.0%	20.0%	30.0%	40.0%

Նվազագույն գումարը չի սահմանափակվում:
★ Կատարում ենք բանկային ցանկացած գործառնություն:

Դիմեցեք ԱԴԱՆԱ ԲԱՆԿ
Երևան, Նալբանդյան 5, հեռ. 58-38-64, 58-59-80

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Աշխարհի առաջնության խորհրդանիշը

Ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում Երեւանում այս աշնանը սեպտեմբերի 20-ից հոկտեմբերի 4-ը անցկացվելիք աշխարհի շախմատի պատանեկան առաջնության պաշտոնական խորհրդանիշը։ Նրա հեղինակներն են երեւանցի

նկարիչներ Կարապետ Փաշայանը եւ Ռուբեն Արուշյանը, որոնք արդեն «շախմատային համբավ» ունեն։ Հիշեցնեմ, որ Արուշյանը եւ Փաշայանը ստեղծել էին նաեւ Երեւանում անցկացված շախմատի 32-րդ համաշխարհային օլիմպիադայի խորհրդանիշը եւ թալիսմանի պատկերը։

Գ. Հ.

ԵՐԵՎԱՆ

Լիբանանյան ֆուտբոլի նոր գայթակղությունը...

Քաղաքականացված լիբանանյան ֆուտբոլի առաջնությունում 9-րդ անգամ անընդմեջ հաղթեց «Անսար» ակումբը, որը հովանավորում է երկրի ամենազոր վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրին։ Չնայած դրան, տրինիդադցի թխամաշկ ֆուտբոլիստ Դեյվիդ Նաքիդի հարցը նոր ուժով բորբոքվեց, հասնելով նույնիսկ ՖԻՖԱ-ի եւ միջազգային մարզական լրագրության մակարդակ։ «Անսարի» ռմբարկուն, որը փաստորեն նաեւ Լիբանանի լավագույն օտար խաղացողն էր վերջին տարիներին, դարձավ նոր Բոսման խայտառակ փաստով ցույց տալով այն վերաբերմունքը, որին արժանանում են Լիբանանում հանդես եկող օտարերկրացի ֆուտբոլիստները։ Ի պատասխան Լիբանանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի ղեկավարությունը արգելեց Նաքիդին նույնիսկ խաղադաշտ դուրս գալ, պատճառաբանելով, թե ֆուտբոլիստը վարկաբեկում է երկրի ֆուտբոլային շրջանակները։ Իր հերթին Նաքիդը, որը լայն կապեր է պահպանում եվրոպական մարզական լրագրության առաջին դեմքերի հետ, հակահարված տվեց, սպառնալով հրապարակել Լիբանանի ֆուտբոլի առաջնության «խոհանոցը» եւ մասնավորապես այն հանգամանքը, թե ինչպես է «Անսարին» հաջողվում 9-րդ անգամ անընդմեջ դառնալ երկրի չեմպիոն ու ուրց խայտառակ փաստեր։ «Անսար» ակումբի ղեկավարությունը Դիպքի միջոցով հայտարարեց, որ չեղյալ է համարում Նաքիդի հետ կնքած պայմանագիրը եւ պահանջում է վերադարձնել 28 հազար ամերիկյան դոլարը ու հանձնել ավտոմեքենան եւ հարկաքածինը, որ տվել են օտարերկրացի ֆուտբոլիստին բարձրորակ խաղի համար։ Նաքիդը, հանդիպելով ՖԻՖԱ-ի ներկայացուցչին, պատրաստվել է վճռի խնդիրը տեղափոխել բարձրագույն ատյաններ տեղի ունեցող անարդարությունները բացահայտելու եւ ում որ հարկն է դրանց ծանոթացնելու նպատակով։ «Նաքիդի հարցը», սակայն, մի կաթիլ է բալանի կեղծարարության, կոռուպցիայի, քաղաքականացված եւ «վերեւներից» ղեկավարվող լիբանանյան սպորտի եւ ընդհանրապես կյանքի օվկիանոսում, որոնք երկիրը հասցրել են սնանկության եզրին։ Բնականաբար, ֆուտբոլը, լինելով «փող աշխատելու» լավագույն միջոցներից մեկը, հիանալի ասպարեզ է մաֆիայի համար, ու հազիվ թե Նաքիդի նման ազնիվ ֆուտբոլիստների ջանքերը բավականացնեն բեկում մտցնելու գայթակղությունների շարանի ընթացքում։

Հ. ՄՈՍԿՈՖՅԱՆ
Բեյրութ

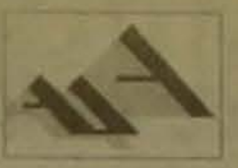

«Անցման շրջանի տնտեսություններ»

թեմայով դասընթացների

Այս դասընթացը կներկայացնի կենտրոնացված պլանային տնտեսությունից շուկայական տնտեսության անցնող երկրների մակրոտնտեսական եւ միկրոտնտեսական գործընթացները։ Դասընթացի առաջին մասում հիմնականում կքննարկվեն մակրոտնտեսական միջավայրը եւ կայունացման քաղաքականությունը, իսկ երկրորդ մասում ուշադրությունը կկենտրոնացվի հետագա աճին նպաստող հաստատութային եւ կառուցվածքային միկրոտնտեսական քաղաքականության վրա։ Դասընթացում կներկայացվեն հետեւյալ թեմաները՝ ուշադրություն առնելով Հայաստանում անցումային գործընթացի հատուկ դեմքը.

- Արդյոք գոյություն ունի՞ անցման շրջանի տնտեսությունների տեսություն
- Կենտրոնացված պլանավորման փլուզման պատճառները
- Անցման շրջանում արտադրողականության եւ արտադրության անկումը
- Գնանի հսկումը եւ կայունացումը
- Փողի եւ փոխարժեքի քաղաքականություն
- Դրամավարկային քաղաքականություն
- Եկամուտների բաշխումը եւ սոցիալական ապահովության ցանցը
- Առեւտրի քաղաքականությունը եւ ձեռնարկությունների վերակազմումը
- Բանկային հատված եւ դրամավարկային բարեփոխումներ
- Սեփականաշնորհում
- Աշխատանքի շուկան եւ զբաղվածության հիմնախնդիրները
- Հայաստանում անցման գործընթացի հետագա ուղղությունները

Դասընթացն օգտակար կլինի կառավարական հաստատություններին եւ բանկերի աշխատողներին, ինչպես նաեւ հարակից մասնագիտությունների ուսանողներին։

- Դասընթացը կվարի Հայաստանում Միջազգային արժութային հիմնադրամի մշտական ներկայացուցիչ եւ Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի (ՀԱՀ) դասախոս Սյուզան Ջոնսը։
- Սկիզբը ս. թ. ապրիլի 29-ին, տեւողությունը 6 շաբաթ։
- Օրերը երկուշաբթի եւ չորեքշաբթի, ժամը 18։30-ից մինչեւ 20։30։
- Պարապմունքները կընթանան անգլերեն լեզվով միաժամանակյա հայերեն թարգմանությամբ։
- Գրանցումը եւ վճարումը տեղի կունենա ՀԱՀ-ի 19ա սենյակում մինչեւ ապրիլի 25-ը։
- Դասընթացին կարող են մասնակցել միայն առաջին 30 գրանցվածները։
- Վարձը 45 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ։

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 27-16-58

ՀԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Հրավիրում ենք Ձեզ մասնակցելու Շենգավիթի շրջանի զոհված ազատամարտիկներին նվիրված հուշ-արարողությանը, որը տեղի կունենա մետրոյի «Շենգավիթ» կայարանի դուրսակում Գնտաշենում զոհված ազատամարտիկ Արթուր Կարապետյանի հուշարձանի մոտ 1997 Թ. ԱՊՐԻԼԻ 27-ԻՆ Ժ.13.00-ԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՂ ԽՈՒՄԲ

ՄԻ ԲԱՐՁՐ ԾԵՐԱՆԱՔ

Եվս մեկ զոհ...

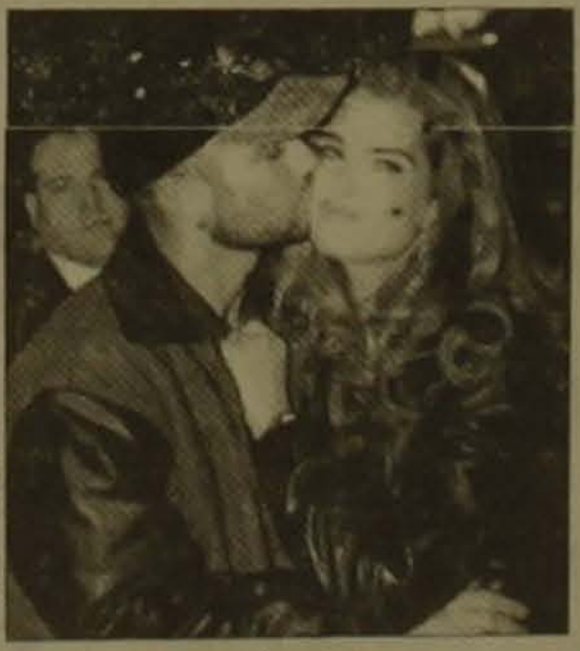

Բազմահազար երկրպագուների փեսացուի դերում ներկայացավ ամերիկացի թենիսիստ Անդրե Ագասին։ Արտասովոր թենիսիստն ամուսնացավ դերասանուհի Բրուք Շիլդսի հետ։ Պսակադրության արարողությունը տեղի ունեցավ Մոնթերեյ քաղաքի Սբ. Ջոն եպիսկոպոսության եկեղեցում։ Հարսանյաց հանդեսը, որին ներկա էին կողմերի մոտ 100 ընկերներ ու բարեկամներ, անցավ անաղմուկ։ Այնուհետեւ ամուսինները մեկնեցին Սբոուն Պայեն հանգստավայր, ուր վարձել էին 12 շքեղ ամառանոցներ մեղրամիսը անցկացնելու համար։

Հայ հեծանվորդները կմասնակցեն Իրանի բազմօրյա հեծանվավազքին

Երեկ Իրան մեկնեց հեծանվային սպորտի ՀՀ հավաքականը, որը կմասնակցի հարեւան պետության 12 քաղաքներով անցկացվող բազմօրյա միջազգային հեծանվավազքին։ Երթուղու ընդհանուր մրցատարածությունը կլինի 1600 կմ։ Ապրիլի 25-ին մեկնարկող մրցումներին կմասնակցեն 12 պետությունների պատվիրակներ, որոնք պայքարը կավարտեն մայիսի 7-ին։ Սպորտսվարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացանք, որ Հայաստանի հավաքականի կազմում են ընդգրկվել ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական պետական ինստիտուտի ուսանողներ, Ատլանտայի օլիմպիական խաղերի մասնակից Արսեն Ղազարյանը, Արսյոմ Գալստյանը, Դմիտրի Դյակովը, ինչպես նաեւ Վազգեն Ղուլիջանյանը, Վարդան Փարսամյանը եւ Արմեն Գյոզալյանը։

Առջեւում պատասխանատու մեկնարկներ են

Մայրաքաղաքի երիտասարդական պալատի լողավազանում պայքարն ավարտեցին ջրագնդակի Հայաստանի պատանեկան առաջնությանը մասնակցող 5 թիմեր։ Առավել հաջող հանդես եկավ «Նեպտուն 1» թիմը, որն էլ վաստակելով 8 միավոր, դարձավ հանրապետության չեմպիոն։ Հայաստանի պատանեկան հավաքականը մեկնեց Թբիլիսի, ուր կմասնակցի միջազգային մրցաշարի։ Իսկ, այնուհետեւ, եւս մեկ պատասխանատու մեկնարկ է սպասվում հայ պատանի ջրագնդորդներին։ Ապրիլի 30-ից մայիսի 4-ը նրանք կմասնակցեն Մինսկում կայանալիք Եվրոպայի պատանեկան առաջնության ընտրական մրցաշարին։ Այստեղ մեր մարզիկների մրցակիցները կլինեն Բելառուսի, Ռումինիայի, Ուկրաինայի եւ Վրաստանի պատվիրակները։ Նշենք, որ մրցումների եզրափակիչ փուլին, որը օգոստոսի 1-10-ը կկայանա Սլովենիայում, կմասնակցեն ենթախմբում առաջին երկու տեղերը գրաված հավաքականները, հայտնում են սպորտսվարչության լրատվական ծառայությունից։

Վիճարկեցին Երեւանի գավաթը

Սպորտսվարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացանք, որ ավարտվեց նետաձգության Երեւանի գավաթի խաղարկությունը՝ նվիրված Հայաստանում մարզաձեւի հիմնադիրներից մեկի՝ Վարդան Ասատրյանի հիշատակին։ Մրցաշարի բացման ժամանակ ընթերցվեց Ասատրյանի նախկին սաների ԱՄՆ-ից ուղարկված հեռագիրը, որում մասնավորապես նշվում էր, որ իրենք ուշացումով են իմացել ուսուցչի մահվան մասին եւ ցավակցում են նրա հարազատներին։ Միաժամանակ, նրանք ողջունում էին նման մրցաշարի կազմակերպումը եւ հույս հայտնում, որ մյուս տարի կկարողանան ներկա գտնվել եւ մասնակցել մրցումներին։ Այս մրցաշարը ոսկեզօծվեց ավանդական դառնալ։ Այնուհետեւ կրակողներ դուրս եկան մասնակիցները, որոնց թվում էին 9 կանայք եւ 19 տղամարդիկ։ Եզրափակիչում համապատասխանաբար 104 եւ 51 միավորներով հաղթեցին Արտակ Ներսիսյանը եւ Սիդա Սուխիսյանը։ Թիմային պայքարում առաջինը դարձավ Երեւանի առաջին հավաքականը (214 միավոր)։

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Պնդակահարվեց ֆեդերացիայի նախագահը

22 ԱՊՐԻԼ, BBC. Ռուսաստանի հոկեյի ֆեդերացիայի նախագահ Վալենտին Սիչը գնդակահարվեց այսօր մերձմոսկովյան ամառանոցում։ Ենթադրվում է, որ պատվիրված սպանություն է տեղի ունեցել։ Անհայտ անձնավորությունն ինքնաձիգից կրակ է բացել, երբ Սիչն ու իր կինը մեքենա էին նստում Մոսկվա ուղեւորվելու նպատակով։ Սիչի կինը ոտքից վիրավորվել է, սակայն նրան հաջողվել է շարժական հեռախոսով զանգահարել միլիցիա։ Միլիցիան հայտարարեց նաեւ, որ մահափորձի վայրից ոչ հեռու հայտնաբերվել են լքված ավտոմեքենան եւ ինքնաձիգը։ Մոսկվայում գտնվող օտարերկրյա թղթակիցները նշում են, որ Վալենտին Սիչը վերջերս հանդես եկավ ռուսաստանյան սպորտում կազմակերպված հանցագործությունների ունեցած դերի պարսավանքով։

Կոստան հաղթեց Բարսելոնում

Իսպանիայի Բարսելոն քաղաքում ավարտված թենիսի միջազգային մրցաշարում անակնկալ չգրանցվեց։ Եզրափակիչում գլխավոր մրցանակը խաղարկեցին երկու իսպանացի թենիսիստներ՝ Ալբերտո Կոստան եւ Ալբերտ Պորտասը։ Առավել փորձառու Կոստան 7-5, 6-4, 6-4 հաշվով առավելության հասավ երիտասարդ մրցակցի նկատմամբ, որն այս մրցության հայտնությունն էր դարձել, եզրափակիչի ճանապարհին պարտության մատնելով մի շարք ուժեղագույն թենիսիստների։

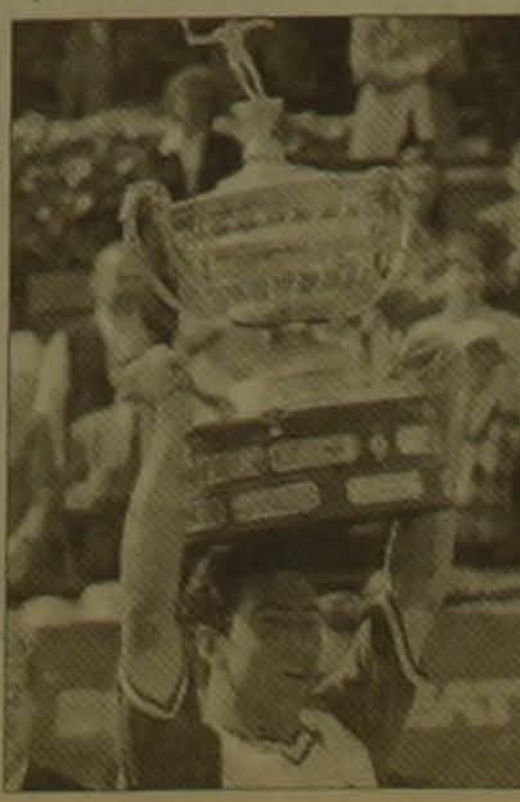

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՅՈՒՂԻ ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՔ

(UMCOR)

ԱՄՔՈՐ-ը կազմակերպում է ԱՄՆ արտադրության բարձրորակ բուսական յուղի **ապառիկ վաճառք**։
Ապրանքային վարկը կտրամադրվի Լենդ բաժնետիրական բանկի կողմից **հասցեն՝ 375038, Երեւան, Լենինգրադյան-4** երաշխիքային նամակ ներկայացնելու դեպքում։

Մանրամասն տեղեկություններ և ապառիկ վաճառքի դիմումի ձև կարող եք ստանալ ԱՄՔՈՐ-ի Հայաստանի գրասենյակից։

Հասցե՝ 375033, Երեւան,
Հակոբ Հակոբյան 1-ին անցուղի, տուն 19, :
Հեռախոսներ՝ 22-15-05, 27-16-50, 27-51-71

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՅԻՍԻ 3-ԻՆ ԵՎ 5-ԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ ՏԵՂԻ Է ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ՖՐԱՆՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՍՏՂԱԲՈՒՅԺՆԵՐԻ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ, ՈՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆ Է ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԱՍՏՂԱԲՈՒՅԺ, ԴՈԿՏՈՐ ՎԻԳԵՆ ՏԵՐ-ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ։ ՁԵԶ ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՂ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ԿԱՐՈՂ ԵՔ ԴԻՄԵԼ ՓԱՐԻԶ, ՀԵՌԱԽՈՍ (331) 48807288։

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը՝ բաղկացած 4 սենյակից։ Երկու կողմից սեփական հողատարածք՝ 300 քառ. մետր ընդհանուր մակերեսով։ Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին։ Հասցեն՝ Զրուցաշ 68 (ԳԱ հետեւի մասում)։
Հեռախոս 52-54-39։

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն. 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ)։ Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի։ Զանգահարել 27-22-57 ժամը 10-16, 58-33-26 ժամը 18-23։

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 հարկանի սեփական տուն Արզականդում վերանորոգված 350 քմ. 50 դրդաստ ծառ. ավտոտնակ։
Հեռ.՝ 560316, 256717

digitised by A.R.A.R.@

ԵՐԿՈՒ ՎԱՐԴԵՐԸ ԴԵՌ ՏԱՐԲԵՐԱԿԻՉ ՆՇԱՆ ՉԵՆ

Ստուգէք Ձեր գնած պարկը, եթէ դրա վրա նշված է մեր անունը, նշանակում է ցորենի ալյուրը իտալական է: Մեր գործարանային դրոշմը՝ **Grandi Molini Italiani,** Ձեր միակ երաշխիքն է:

«GRANDI MOLINI ITALIANI»-ն իսկական իտալական ցորենի ալյուր է:

«Պարբերական» հրատարակչութեան տպարան. Երեւան-23, Արշակունեաց 2. Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69149. Պատուէր 557. Տպաքանակը 3000. Ստորագրուած է տպագրութեան 22. 05. 1997. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@